

19 januari 2007

ADVOCATENBLAD 1

Dreigende willekeur bij toepassing volwassenen- strafrecht op minderjarigen

**Bram Moszkowicz
tussen cliënt en
ex-client**

**Medische bevin-
dingen belangrijk
bij schadeverdeling
in geval van
roken én asbest**

**Vreemdelingen-
advocaten
'worstelen'
met vage brief**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Ieder z'n vak...

We kunnen er geheimzinnig over doen, maar het moet maar eens hardop gezegd worden: als advocaat loopt u een hoger dan gemiddeld risico dat u in een situatie belandt waarin een beroepsaansprakelijkheidsverzekering noodzakelijk is. Hoe zorgvuldig en professioneel u ook opereert, als het fout gaat kan dit grote financiële gevolgen hebben. Daarmee komt u op ons vakgebied. We zijn financiële dienstverleners, gespecialiseerd op het gebied van de advocatuur.

Dus als er iemand is die weet aan welke eisen een beroepsaansprakelijkheidsverzekering in uw specifieke geval moet voldoen, dan zijn wij het!

Foto omslag:
Ad van Denderen/
Hollandse Hoogte

10

Pleiten voor jeugdstrafrecht

In jeugdzaken past de kinderrechter bijna nooit volwassenenstrafrecht toe, maar als het gebeurt zijn de gevolgen aanzienlijk. De rechter wordt te veel ruimte gelaten. Hoe kan de advocaat die beperken?

17

Moszkowicz tussen cliënt en ex-client

Als advocaat van Holleeder is Bram Moszkowicz nauw betrokken geraakt bij de handel en wandel van zijn cliënt. Hoe gaat hij bijvoorbeeld om met de verklaringen van zijn vroegere cliënt?

18

Komt het door roken of door asbest?

Ook de kans dat roken bijdraagt aan longkanker van de werknemer die in aanraking komt met asbest, is van belang bij de schadeverdeling. Let op bevindingen uit de medische hoek.

Vreemdelingen-advocaten

worstelen met een vage brief over uitzetstop en generaal pardon. **2**

Strijd tegen witwasrichtlijn

De Belgische ordes kregen de A-G van het HvJ EG mee. **3**

Koude schouder van de balie

Juristen van Marokkaanse en Turkse afkomst worden maar moeilijk advocaat. **4**

Het GBA-uitreksel

moet door de gemeente aan advocaten worden gegeven, als het gaat om een dagvaarding. **5**

Rechter schrijft terug

dat het mooie van een goed voor-nemen de opluchting is als je het vaarwel zegt. **23**

Verder...

Column Matthijs Kaaks 3 » Van de Deken 7 »
Brieven 9 » Colofon 9 » Opleidingen 26 »
Personalia 28 » Tuchtrect 32

Over de nieuwe vormgeving

De nieuwe vormgeving die we met dit nummer invoeren moet de lezers meer dan voorheen duidelijk maken waar ze zich bevinden in het blad. De actualiteitenpagina's hebben de vorm gekregen van nieuwspagina's in een magazine en langere juridische stukken worden afgewisseld met een korter journalistiek stuk. En verder: eens in de zoveel tijd moet een tijdschrift worden opgefrist. Met veel dank aan de vormgevers Dmitry de Bruin, Andre Klijsen (die ons na negen jaar nu gaat verlaten) en Luis Mendo. (red.)

Asieladvocaten worstelen met 'vage brief' over generaal pardon

.....
Michel Knapen
journalist
.....

Tallose regularisatieregelingen heeft hij sinds 1973 meegemaakt, en steeds vielen er vreemdelingen buiten de boot. En de kans dat dit in 2007 opnieuw gebeurt is

'Dan moet Nederland het Vluchtelingenverdrag maar opzeggen'

.....
zeker aanwezig, zegt de Alkmaarse asielrechtadvocaat A. van Driel. Dit vindt ook P. Baudoin, asielrechtadvocaat te 's-Hertogenbosch: met de 'vage brief' over het generaal pardon van de regering moet er nu vooral worden gezorgd dat vreemdelingen in Nederland blijven. 'Een cliënt, die in 1997 asiel had aangevraagd, was in 2000 uitgeprocedeerd. Hij is altijd in het land gebleven. Eind december liet de IND op een bewaringszitting weten dat hij niet onder het generaal pardon valt. Dat valt echter nog te bezien.'

De precieze invulling van het generaal pardon bepaalt wie er wel en wie niet in het

Foto: Peter Hilz / Hollandse Hoogte

land mogen blijven, maar daarover is de regering vaag. Baudoin: 'Wie vallen eronder? Zijn dat mensen die altijd in de opvang hebben gezeten en bekend zijn bij de IND? Zijn dat ook uitgeprocedeerden die altijd in Nederland zijn gebleven? Vallen illegalen er ook onder? Dat is allemaal erg onduidelijk.'

Wie voor 1 april 2001 asiel heeft aangevraagd en nog in de procedure zit, mag voorts nog blijven, maar een definitief oordeel komt pas met de invulling van het generaal pardon. Van Driel: 'De regering stelt in haar brief dat er bij "klemmende redenen van humanitaire aard, zoals families met schoolgaande kinderen" mensen kunnen blijven. Verdonk heeft mensen al op dezelfde gronden afgewezen.' De regering zal nu criteria moeten opstellen die een invulling geven van deze klemmende redenen, zegt Van Driel. 'Verdonk heeft dat altijd geweigerd en daarvoor is ze onlangs door de Raad van State op de vingers getikt.'

Vooralsnog blijven vreem-

delingen hun hoop vestigen op een uitgebreid generaal pardon. 'Op dit moment zie ik dat als een nieuw argument om mensen in Nederland te houden', zegt Baudoin, ook al weet niemand hoe het er precies uit komt te zien. 'Twee cliënten hebben al gebeld met de mededeling: probeer ervoor te zorgen dat ik nog even kan blijven, zodat ik over enige tijd onder het generaal pardon val.'

Pas als de regeling bij de kabinetsformatie definitief wordt, weten Van Driel en Baudoin of zij veel (nieuwe) zaken zal krijgen. 'Is het klip en klaar wie er wel en niet onder het generaal pardon vallen, dan hoeft ik weinig te procederen. Maar is de regeling vaag, dan zal er veel worden geprocedeerd.'

Van Driel: 'Geen advocaat kan nu inschatten hoe het generaal pardon uitpakt. Natuurlijk bepleit ik een regeling waar veel vreemdelingen onder vallen. Wordt het beleid van het huidige kabinet echter voortgezet, dan moet Nederland het Vluchtelingenverdrag maar opzeggen.'

Het is gezegd

.....
De Grote Van Dale kent ruim twintig samenstellingen met *-streek*. De ergste van het hele stel is *advocatenstreek*.

Woordenschrijver Ewoud Sanders in NRC-Handelsblad, 12 december

In die betere kringen wordt nu eens het belang van de persvrijheid luid beleden, maar als iemand uit de eigen buurt 'slachtoffer' van de pers dreigt te worden, geven ze even luid af op die apen van journalisten die zij eens mores zouden moeten leren.

Willem van Manen in Het Parool, 9 december

Wij zijn maar gewone mensen. Klaarblijkelijk was de zaak niet interessant genoeg.

Moeder Van der Schoor en haar ontslagen zoon schakelen een advocaat in, maar die volstaat met het versturen van een 'standaardbriefje', en laat daarna niets meer van zich horen, AD, 1 december

Via de boekjes maken we er iets leuk van.

Monique Verboven over door haar geschreven kinderboekjes die het taboe op gedetineerde moeders moeten doorbreken, Trouw, 24 november

Column

Matthijs Kaaks

Balietrends in 2007? Allereerst is daar de pet. Overgevaaid uit Amerika, via de overnamepraktijk. Allen & Overy is er mee begonnen. Ik citeer Jan Louis Burggraaf in *NRC Handelsblad* van 28 december jl.: 'Als je in New York een deal doet, dan dragen in de nacht dat de deal rondkomt alle partijen – dus de mensen van de bedrijven zelf, hun bankiers, hun verschillende advocaten – een petje, ieder in zijn eigen kleur. Dan kun je ze uit elkaar houden.'

Het kwam nogal eens voor dat jonge medewerkers als verkenners de vijandelijke linies infiltrerden. Het is vooral de jongensromantiek. Om met elkaar als padvindsters door de *dealing room* te tiggeren. Ieder met z'n eigen baseballpetje. Dit wordt hét wervingsinstrument in 2007. Pas jij de pet van Pels?

De arbeidsmarktcommunicatie krijgt bij Houthoff in 2007 een nieuwe frisse swing met de Professional Support Lawyer. De PSL is dé oplossing om de sociaal mindervalide juristen het juiste padvindersgevoel te geven. Jongemannen veelal,

die vroeger in goed Nederlands knowhow-juristen werden genoemd. Op de eigen vacaturesite daagt Houthoff ze uit: 'Kom jij met cruciale informatie?'

Bibliotheekbrigadiers met een klein scheutje advocaat. Om ze van echte advocaten te onderscheiden krijgen ze een eigen petje. Mieters.

Voor de dames brengt 2007 iets speciaals. *Female Development Programs*, afgekort: FDP, aldus het *Financieele Dagblad* van 30 december jl. Dit is het eclecticische kweekprogramma opgezet door ex-powergirls – thans juridische dames van statuur – ter ondersteuning van slimme girls in de balie. Opdat ze met hun stalen meisjesmoker het glazen plafond zullen verbrijzelen waarachter de mannelijke padvindsters zich met een enkele excuus-Truus hebben verschanst: de maatschap. Een veel gehoorde *yell* gaat worden: 'FDP-ers in de maatschap' (3x). Ook FDP'ers dragen een baseballpetje. Behalve dat het praktisch is – de haarverzorging kost 's ochtends minder declarabele tijd – moet het vooral imponeren. Zoiets als de groene baret van de commando's.

Het antwoord van het old boys network binnen de balie op de Female Development Programs is even laf als doeltreffend. De maatschappen worden in 2007 in ras tempo omgezet in naamloze vennootschappen. De aandelen verdeeld onder de mannen, met ingewikkelde blokkeringregelingen waar de slimme dames nog een hele kluit aan krijgen. Om de aandeelhouders te kunnen herkennen gaan ook zij een petje dragen. Een pet met een heel lange klep. Verschil moet er zijn.

A-G steunt Belgische ordes tegen witwasrichtlijn

Zeger Luyendijk
journalist

De Belgische balies zijn tevreden over de conclusies van de A-G van het Europese Hof van Justitie, dat advocaten geen informatie over mogelijke witwaspraktijken hoeven te melden die verkregen is vóór, tijdens of na een gerechtelijke procedure dan wel tijdens het verstrekken van juridisch advies. De Belgische balies – De Vlaamse balie, de orde van Frans- en Duitstalige balies, de Nederlandstalige en Franstalige balies in Brussel – hadden over de Belgische uitvoeringswetgeving (van 12 januari 2004) van de Europese 'witwasrichtlijn' (2001/17) een procedure aangespannen bij het Belgische Arbitragehof – het constitutionele hof – dat op zijn beurt het Europese Hof van Justitie een prejudiciële vraag stelde over de kwestie.

De Belgische balies maakten vooral uit principiële overwegingen bezwaar tegen de meldingsplicht. 'Er was geen conflict tussen een advocaat en de autoriteiten', zegt Kikki Vandriessche van de Vlaamse balies. 'Wij houden voor ons belangrijke wetgeving nauwgezet in de gaten en leggen onze bezwaren neer als we vinden dat deze terecht zijn. In het geval van de meldingsplicht waren wij – de verschillende Belgische balies – het erover eens dat deze een schending was van het beroepsgeheim van de advocaat en vonden dan ook dat deze moest ver-

dwijnen. Met deze eis zijn wij naar het Arbitragehof gestapt.'

De balies hadden het hof formeel om vernietiging van de meldingsplicht gevraagd omdat deze afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de advocaat, een principe dat volgens de balies duidelijk beschermd wordt door de Belgische grondwet en het EVRM. Het Belgische Arbitragehof vroeg het Europese Hof van Justitie of de informatieplicht voor advocaten het Europese recht schendt, met name het recht op een eerlijk proces.

De (Portugese) advocaat-generaal concludeerde in een lange beschouwing dat het beroepsgeheim van een advocaat niet uitsluitend beperkt is tot procesvoering, maar wel degelijk ook geldt voor alle andere aspecten buiten de rechtszaal, zoals vertegenwoordiging, advies en andere vormen van bijstand. Daarmee zou de 'witwasrichtlijn' niet voor advocaten gelden.

De Belgische balies verwachten dat het Europese Hof de conclusies van de A-G onverkort zal overnemen. 'Wat het Arbitragehof er daarna mee doet is nog een beetje koffiedik kijken', zegt Kikki Vandriessche. 'Maar ik verwacht dat ze de uitspraak van het hof zonder al te veel wijzigingen zullen overnemen, al blijft een nuancering op bepaalde punten mogelijk.'

De Belgische en Nederlandse regels voor de meldingsplicht voor advocaten komen grotendeels overeen. Het belangrijkste verschil

Koude schouder van de balie

Het is voor Nederlandse juristen van Marokkaanse en Turkse afkomst niet altijd eenvoudig om advocaat te worden. Dat blijkt uit het kwalitatieve onderzoeksrapport *Met recht geslaagd* van de Nijmeegse onderzoekers Kees Groenendijk en Annet Hahn.

Lucien Wopereis
redacteur Orde

.....
‘Toen ik afgestudeerd was, heb ik heel veel gesolliciteerd binnen de advocatuur. Ik heb nog niet één sollicitatiegesprek gehad. (...) Ik merkte dat mijn Nederlandse vrienden veel sneller een baan kregen aangeboden. Mijn cijfers waren beter. (...) Op een gegeven moment heb ik het idee van de advocatuur weggeschoven. Ik vond het heel erg,’ aldus een gedesillustreerde respondent in een

.....
Sollicitatieprocedures en opstelling van de Orde tegenover buitenpatronaat wijzen op geslotenheid van de balie
.....

van de diepte-interviews. Ook meer objectieve gegevens uit het boek, dat op 20 december is overhandigd aan deken Els Unger, laten zien dat het voor immigrantengroepen niet gemakkelijk is om toe te treden tot de balie. Vier van de elf Turkse of Marokkaanse advocaat-respondenten uit het onderzoek

werden stagiaire na een normale sollicitatieprocedure. Drie advocaten traden toe via een buitenpatronaat, vier via informele contacten. Voor drie van de elf respondenten maakte een al gevestigde Turkse of Marokkaanse advocaat de entree in de advocatuur mogelijk. Het brengt de auteurs tot de conclusie dat de advocatuur het, vergeleken met de rijksoverheid, niet goed doet. ‘Zowel het verloop als de uitkomst van sollicitatieprocedures en de afhoudende opstelling van de Orde van Advocaten bij

een buitenpatronaat wijzen op een relatieve geslotenheid van de balie voor juristen uit immigrantengroepen,’ aldus rechtssocioloog Groenendijk en studieadviseur Hahn.

Reactie Nederlandse klanten

Soms kregen de respondenten onomwonden te horen dat hun achtergrond reden was voor afwijzing in de sollicitatieprocedure. ‘Hij zei: mijn collega’s durfden het niet aan, konden niet inschatten wat de reactie van de Nederlandse klanten op

een Turkse advocaat zou zijn. Dat was een klap in mijn gezicht,’ aldus één van hen. Een ander: ‘Bij een van die gesprekken vroeg de persoon met wie ik daar sprak, een aardige man, hoe lang ik bezig was, of ik andere dingen had lopen. Hij wist uit ervaring dat er andere mensen in de advocatuur waren die geen Turkse mensen in dienst namen. Ook stuitte hij op weerstand wanneer hij Turkse of Marokkaanse mensen doorstuurde.’ Wat staat de balie te doen? Volgens de auteurs van het boek gaat de wal het schip

keren: ‘Het verminderde aanbod van afgestudeerde juristen zou de balie wel eens kunnen dwingen om zich meer open te stellen voor jonge juristen uit immigrantengroepen.’ Een respondent komt met een heel andere suggestie: ‘Studenten moeten voorgelicht worden. (...) Ze moeten toch weten dat hoe hoger de kring waarin je terechtkomt is, hoe meer vooroordelen er zijn. Ik heb gemerkt dat de man in de straat minder vooroordelen heeft dan rechters, advocaten.’

“
Les 1: Wanneer je denkt dat je advocaat, boekhouder, secretaresse, officemanager, wetenschapper, moeder en vrouw tegelijk kunt zijn, dan heb je het mis. *Advocaat Lise Schutte vergeet te vermelden dat ze ook nog weblogt, op mr-online.nl*

De vertegenwoordiger van de advocatuur zegt: ‘Ik verdedig de dader. Niet zijn daad.’ Opdat iedereen eventjes weet waar de raadsman staat.
Rechtbankjournalist Rob Zijlstra over een strafzaak met een drinkende, ontuchtplegende opa, Dagblad van het Noorden, 13 december

In de jaren dat ik rechter was, heb ik slechts zelden een advocaat meegemaakt die wist waarover hij sprak. (...) Wel forse declaraties indienen, maar de kwaliteit was ver te zoeken, al ontging de cliënt annex verdachte dat in de meeste gevallen. De wegens geweldpleging veroordeelde voormalige Groningse rechter Wicher Wedzinga schrijft van zich af op de weblog *Geenstijl.nl*

‘Vrijspraak, ondanks advocaat’, noemden wij rechters dat wel eens in de wandelgangen. Daar wil ik iets aan doen, mits men mij toelaat tot de advocatuur. Voormalig rechter Wicher Wedzinga komt daarom de gelederen versterken, op *Geenstijl.nl*

NVVB informeert leden over GBA-uitspraak

De Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) heeft haar leden, alle Nederlandse gemeenten, inmiddels geïnformeerd over de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State betreffende de GBA-verstrekking aan advocaten ten behoeve van een dagvaarding. Volgens de NVVB is de conclusie duidelijk: 'De uitspraak van 4 oktober 2006 leert ons dat gegevensverstrekking aan advocaten die de gegevens nodig hebben voor een dagvaarding mogelijk is.'

Uurtarief curatoren per 1 januari 2007

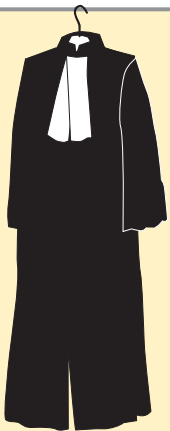
Het uurtarief curatoren en bewindvoerders is met ingang van 1 januari 2007 vastgesteld op € 176. De salarisbepaling vindt plaats overeenkomstig de Richtlijnen in faillissementen en surseances van betaling, opgesteld door het landelijk overleg van rechters-commissarissen insolventies (Recofa), na overleg met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Vereniging Insolventierecht Advocaten (Insolad). Het uurtarief wordt jaarlijks aangepast met een percentage dat overeenkomt met het procentuele verschil tussen het indexcijfer CAO-lonen per uur inclusief bijzondere

beloningen, reeks voor de Overheid (juli-publicatie) van enig jaar en het overeenkomstige indexcijfer in het voorgaande jaar.

Twee derde van RAIO-baten naar SSR

De Nederlandse Orde van Advocaten en het opleidingsinstituut van de rechterlijke macht, SSR, hebben afgesproken dat met ingang van 2007 twee derde van de RAIO-baten (de vergoeding die advocatenkantoren betalen voor stagiaires uit de rechterlijke macht) voortaan naar de SSR gaat. Een derde gaat naar de Orde, waarmee de leerstoel Advocatuur aan de Universiteit van Amster-

dam wordt bekostigd. Het College van Afgevaardigden heeft in december met deze nieuwe verdeling ingestemd. Ook wordt de hoogte van de RAIO-vergoeding flink opgetrokken, omdat die naar het oordeel van betrokken partijen op dit moment te laag is. De vergoeding bedroeg € 5.445 euro per jaar, in 2007 wordt deze verhoogd naar € 11.000. De verhoging geldt voor stagiaires die na 1 januari 2007 starten met hun stage. In 2008 wordt de vergoeding € 13.500 per jaar, in 2009 € 16.500. Voor kantoren die geheel of grotendeels in de gefinancierde rechtshulp werkzaam zijn, geldt met ingang van 1 januari 2007 een tarief van € 7.500.

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Advocaat in Honduras vermoord

Dionisio Díaz García werd op 4 december 2006 op klaarlichte dag vermoord in de hoofdstad Tegucigalpa. Rond tien uur 's ochtends was García op weg naar de Hoge Raad voor een zitting, toen hij werd neergeschoten door een rijder op een motorfiets.

García werkte als advocaat voor de mensenrechtenorganisatie Asociación para una Sociedad más Justa (ASJ), die economische, sociale en culturele rechten promoot. In 2004 begon ASJ een onderzoek naar de naleving van rechten

van werknemers door particuliere beveiligingsbedrijven, waarvan er in Honduras meer dan 100 actief zijn. Inmiddels heeft ASJ een aantal van hen er publiekelijk van beticht hun arbeidsrechtelijke verplichtingen te schenden.

García stond bekend als 'de advocaat van de armen'. Hij behartigde onder meer de belangen van een aantal beveiligingsmedewerkers dat hun ontslag aanvocht omdat het kennelijk onredelijk zou zijn of beweerde het slachtoffer te zijn geworden van andere schendingen van arbeidsrechtelijke verplichtingen door (voormalige) werkgevers.

De moord op García volgde op een periode waarin hij en zijn collega's werden bedreigd en geïntimideerd in verband met de ASJ-onderzoeken naar beveiligingsbedrijven. Zo ontving García's collega op 27 november 2006 een anonieme SMS in het Engels: 'The life of Dionisio García could be in danger!!! Take care, loock (sic) for someone closer to your enemies!!!'. Op 25 augustus 2006 kreeg ASJ ook een aantal anonieme dreigtelefoontjes, onder meer van een man die zei dat ASJ niet wist waar zij zich mee inliet. Vanaf 29 augustus 2006 werden García

en de projectmanager van ASJ, Dina Meza, bovendien herhaaldelijk gevolgd of in de gaten gehouden door bestuurders van auto's zonder nummerplaat die zich in de buurt van het ASJ-kantoor ophielden. Hoewel ASJ de bedreigingen steeds aan de autoriteiten heeft gemeld, zijn van overheidswege geen maatregelen genomen om García en zijn collega's te beschermen.

Volgens Amnesty International worden Hondurese mensenrechtenactivisten, onder wie advocaten die mensenrechtzaken behandelen, op grote schaal aangevallen, bedreigd en geïntimideerd vanwege hun legitieme werkzaamheden op dit terrein.

Voor meer informatie over García en de wijze waarop u voor hem in actie kunt komen: <http://web.amnesty.org/library/print/ENGAMR370072006>

Voor informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met Judith Lichtenberg via e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl of bezoek de website www.stichtingadvocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Spronken: dilemma zit in naleving geheimhoudingsplicht

Taru Spronken, advocaat en hoogleraar straf(proces)recht in Maastricht, zegt desgevraagd over beroepsethische dilemma's waarmee Moszkowicz in de zaak-Holleeder wordt geconfronteerd: 'Hier spelen twee gedragsnormen:

het verbod van behartigen van tegenstrijdige belangen en het naleven van de geheimhoudingsplicht. Het gaat in de zaak-Holleeder – op dit moment – niet over het gelijktijdig behartigen van belangen van cliënten die tegenstrijdig zijn. Een van de cliënten is immers overleden. Probleematischer is hier de geheimhoudingsplicht, want die is in beginsel absoluut en geldt ook na de dood van de cliënt. Moszkowicz mag informatie die hij heeft

gekregen op basis van de vertrouwensrelatie met Endstra niet gebruiken bij de verdediging van Holleeder. Videobanden die aan hem zijn toevertrouwd mag hij niet zonder toestemming van de cliënt aan de pers geven. Of dat zo is, dat weten we nu niet. Maar ook dat is niet altijd tuchtrechtelijk verwijtbaar. Als gebruik van vertrouwelijke informatie noodzakelijk is om bijvoorbeeld te voorkomen dat een onschuldige wordt veroordeeld of om een levensbedreigende

situatie te voorkomen, dan kan dit een doorbreking van de geheimhoudingsplicht rechtvaardigen. Maar dat is een afweging die de advocaat zelf moet maken en die door de tuchtrechter getoetst kan worden. De advocaat kan door justitie niet gedwongen worden om dit soort gegevens prijs te geven.' *In het Advocatenblad binnenkort meer over deze dilemma's. Zie ook p. 17 van dit nummer.*

Er waren alleen rechters van het lagere niveau over. (...) Nu werden zij op een extreem complexe zaak gezet. *Hoogleraar recht Michael J. Kelly van de Creighton University over de rechters in het proces-Sadam Hoessein, in De Volkskrant, 2 januari*

Bovendien vinden onze grote klanten, vooral Amerikaanse, diversiteit belangrijk. Er zitten dus hele zakelijke motieven achter het streven naar meer diversiteit in de top. *Marry de Gaay Fortman in Het Financieele Dagblad*

agenda

* ITALIAANSE MAFFIA EN JUSTITIE

Op **21 februari** organiseert CIROC (Center for Information and Research on Organised Crime) een seminar met als thema 'Italiaanse maffia, afpersing en deals met justitie'. Vooraanstaande sprekers uit Nederland en Italië zullen spreken over dit onderwerp en met elkaar in debat gaan. Voor meer informatie en het programma verwijzen wij u naar de website www.ciroc.nl.

* JONGE BALIE ALKMAAR

Het bestuur van de Vereniging de Jonge Balie Alkmaar is voor het verenigingsjaar 2006/2007 samengesteld uit: mr. E.C.W. van der Poel (Ilse), voorzitter; mr. R.A. de Weerd (Rosie), penningmeester; mr.

C.R. Rutte (Charles), secretaris; mr. M.L. Molenaar (Marina), portefeuillehouder opleidingen; mr. E. Richie (Eveline), algemeen lid. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 1035, 1810 KA Alkmaar.

* EELA AWARD

De European Employment Association (EELA) stelt een prijs ter beschikking voor rechtenstudenten of advocaten (met minder dan vijf jaar ervaring) op het gebied van het arbeidsrecht. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste artikel over een toepaselijk onderwerp op het gebied van (Europees) arbeidsrecht. De prijs bedraagt 5.000 euro plus een jaar lang gratis lidmaatschap van EELA. Voor meer informatie zie www.eela.org.

* JONGE BALIE ROTTERDAM EN DORDRECHT

Het bestuur van de Vereniging de Jonge Balie Rotterdam en Dordrecht bestaat met ingang van **27 oktober 2006** uit: mr. R. Hoo-gendoorn, voorzitter; mr. N.F.A. van Bentum vicevoorzitter, commissaris opleidingen; mr. E.M. Kleijer, secretaris; mr. P. van Zoelen, commissaris activiteiten; mr. J.A. Ottevanger, penningmeester; mr. A. van Vliet, commissaris pleitoefening.

* LUCHTKWALITEIT IN DE BOUW PRAKTIJK

Op **dinsdag 6 februari** organiseert het instituut voor bouwrecht de studiemiddag 'Luchtkwaliteit in de bouwpraktijk'. Onderwerpen die zullen worden behandeld zijn o.a.: de praktijk van

luchtkwaliteit en lucht in relatie met ruimtelijke ordening en bouwen. Meer informatie over deze studiemiddag is te vinden op www.vbra.nl.

* JONGE BALIE ZWOLLE-LELYSTAD

Het bestuur van de Vereniging de Jonge Balie Zwolle-Lelystad bestaat met ingang van 8 november 2006 uit: mr. H. ter Horst, voorzitter; mr. H. Polat, secretaris; mr. M.M. Massier, penningmeester; mr. A. Vaarkamp, algemeen lid; mr. M. ter Beek, algemeen lid. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 30149, 1303 AC Almere.

De faillissementsaanvraag was ook een dieptepunt, al is dat eigenlijk te veel eer voor die vreselijke advocaat van de schuldeisers. Die heeft geprobeerd zichzelf en zijn advocatenkantoor te positioneren over de rug van de schuldeisers én van de film. *Producent San Fu Maltha van de film Zwartboek, in Nieuwe Revu, januari*

In het algemeen is het niet altijd verstandig als een rechter bij de gelegenheid van een mondelinge behandeling een aangevoerd argument aanduidt als 'niet serieus', maar dit neemt niet weg dat tijdens die mondelinge behandeling de rechter wel een zekere mate van vrijheid dient te worden gegeven bij de voorlopige beoordeling van de aangevoerde argumenten. *Een wrakingsverzoek, ingediend omdat een rechter tot twee maal toe moest lachen om het gevoerde verweer, wordt afgewezen. Rechtbank Rotterdam, LJN260797.*

Van de deken

Els Unger

WRB⁺

Drie nummers geleden riep ik u op om te reageren op mijn stelling dat advocaten creatiever moeten omgaan met honoraria, vooral bij particuliere cliënten. Vaste prijzen voor standaardzaken, uitgestelde honorering en *success fees* noemde ik als alternatieven voor het onvoorspelbare uren-maaltarief systeem. De reacties bevatten interessante opmerkingen en suggesties, die ik hier kort de revue wil laten passeren.

Mr. A. Bakker vraagt zich af waarom 'wij het niet voor elkaar krijgen dat de BTW voor onze diensten in ieder geval voor particulieren omlaag gaat', vergelijkbaar met artsen (vrijgesteld) en dierenartsen (6%). De advocatuur lukt dat inderdaad niet. De BTW-tarieven zijn geregeld in een Europese richtlijn. De CCBE, koepelorganisatie van Europese balies, heeft krachtig gelobbyd voor verlaging, maar zonder resultaat. Een nieuwe Europese discussie is naar verluidt kansloos.

Mr. D. Giltay Veth en mr. C. Boskamp zetten vraagtekens bij mijn opmerking dat de middengroepen er goed aan doen een rechtsbijstandverzekering af te sluiten, gelet op de onzekerheid vooraf over de totale advocaatkosten. Ik begrijp dat wel, maar het ging mij er om zichtbaar te maken dat de advocatuur particulieren met een middeninkomen onvoldoende tegemoet komt. In de gewenste onzekerheidsreductie voor die groep kan en moet de balie een eigen rol spelen.

Mr. B. Niemann is het daarmee eens. Hij gebruikt de weging van toevoegingszaken (weliswaar in punten) als hulpmiddel. 'De cliënt weet waar hij aan toe is, maar de advocaat ook.' Deze aanpak is aansprekend, evenals het uitgangspunt van Niemann dat elk eerste gesprek – waarin hij een inschatting geeft van de kosten en de haalbaarheid – gratis is.

Over 'punten gefinancierde rechtsbijstand' gesproken: het onbeloonde gat tussen een maal en drie maal het aantal punten moet eindelijk eens gedicht worden. Mr. W. van Veen, veteraan in de sociale rechtshulp, wijst daar terecht op.

Ook Roland Mans diende mij, in vervolg op zijn eerdere oproep tot oprichting van een proDeofonds, van repliek in *Advocatenblad* 2006-17.

Hoe sympathiek ook, ik denk dat we met dit proDeofonds aan symptoombestrijding zouden doen. Ik blijf erbij dat de advocatuur met zo'n fonds hooguit een paar duizend rechtzoekenden per jaar kan helpen, terwijl de belemmering in *access to justice* aan de orde is voor 40% van de bevolking. Het gaat om een maatschappelijk probleem dat niet met liefdadigheid kan worden opgelost.

Ik pleit er echter wel voor dat de hele balie zich dit probleem aantrekt door na te denken over meer structurele oplossingen, waaronder transparantere tariefstructuren. Daarnaast vind ik dat meer mensen gefinancierde rechtshulp moeten kunnen krijgen. Het wachten is op het volgende kabinet, en op de volgende minister van Justitie.

Reageren? vandedeken@advocatenorde.nl

Twijfels over vrije advocatenmarkt

Patrick van IJendoorn
journalist

Komende zomer krijgt de Britse advocatenwereld al te maken met de eerste veranderingen in het kader van de Legal Services Bill. Solicitors, barristers, notarissen en andere juristen mogen samenwerken binnen Legal Disciplinary Practices, waar ook niet-juristen terecht kunnen, zoals accountants en bankiers. Elk bonafide bedrijf mag voortaan juridische diensten aanbieden. De Britse regering streeft naar volledige liberalisering van de juridische markt. Sommige organisaties spelen in op de veranderingen op de juridische markt, waarin 15 miljard euro omgaat.

Zo gaat het Engelse equivalent van de ANWB juridische diensten aanbieden, zoals bijstand in letselschadezaken, begeeft de Co-op Group, een concurrent van Tesco, zich op de notarissenmarkt en belooft Halifax, de grootste kredietbank, haar klanten grote kortingen bij het juridisch afhandelen van een huisaankoop.

De Law Society, die de hervormingen tot nu toe schoorvoetend heeft gesteund, vreest dat 800 kantoren het loodje zullen leggen, vooral kantoren op het platteland en in stedelijke winkelstraten. Vooral de bereikbaarheid van rechtshulp, de eerste hulp van de juridische wereld, zal geringer worden. Een door de regering ingestelde evaluatiecommissie vreest juist een vermindering van de keuze.

Judith Long, solicitor in de Londense wijk Dulwich, is niet blij met de plannen. 'Voor veel advocaten worden het onzekere tijden. De grote kantoren in de City hebben de middelen om snel in te spelen op de veranderingen. Voor gewone winkelstraatkantoren of eenmanszaken, zoals die van mij, bestaat de kans dat ze uit de markt worden gestoten. De onafhankelijkheid van de beroepsgroep wordt aangetast wanneer de meeste advocaten werken voor banken en supermarkten. Misschien zullen de kosten voor de consument lager zijn, maar de kwaliteit van het geleverde product zal dat dan ook zijn.'

Soortgelijke twijfels bestaan ook bij de Bar, het domein van de barristers, de procesadvocaten. Het is onwaarschijnlijk dat zij de traditionele Inns of Court en masse zullen verruilen voor de Magic Circle of de Stationsstraat. Zij werken liever niet in een onderneming met een winstoogmerk en zien hun werk meer als roeping.

Wat het aantrekken van vreemd kapitaal betreft, lijken de vier grote advocatenkantoren de kat uit de boom te kijken. Ten eerste bestaat er geen bittere financiële noodzaak en kan verlies van onafhankelijkheid problemen opleveren in het buitenland. Zo heeft de voorzitter van een kamercommissie die de Legal Services Bill bestudeert een ietwat dreigende brief gekregen van de Duitse juridische waakhond waarin de onafhankelijkheid van de advocatuur wordt benadrukt.

Uw zaak op orde met ElsevierOrde Personen & Familierecht

Met Elsevier Orde kunt u eenvoudig en digitaal uw cliëntdossier opbouwen en aanvullen met relevante informatie, wet®elgeving en jurisprudentie.

Zo houdt u het overzicht, werkt u efficiënt en kunt u zich professioneel onderscheiden van uw concurrent.

Voor meer informatie:

Elsevier Juridisch - T 070 441 51 55 - E juridisch@reedbusiness.nl

ElsevierOrde

www.elsevierjuridisch.nl

De redactie behoudt zich het recht voor reacties en brieven in te korten.

Onderzoeken van recht op toevoeging

Naar aanleiding van de uitspraak van het Hof van Discipline van 13 november jl., door mr. Van Osch besproken in *Advocatenblad* 2000-18, p. 860-861, wil ik het volgende opmerken.

Het bureau van de Orde dient in het *Advocatenblad* aan te geven hoe zij in het licht van deze uitspraak denkt het Voorbeeld Opdrachtbevestiging al dan niet aan te passen. Wij advocaten mogen van de Orde verlangen dat ze publiekelijk een standpunt inneemt.

De desbetreffende advocaat is aangesloten bij de Geschillencommissie Advocatuur en had dus eenzijdig haar declaraties ter incasso/beoordeling van de Geschillencommissie in kunnen dienen. De cliënt had dan verweer kunnen voeren. Interessant is dan dat de Geschillencommissie-uitspraak eerder zou zijn gekomen dan de tuchtrechtelijke uitspraken. En als deze tegenstrijdig zouden zijn, hoe moet dat dan?

Uit de uitspraken van de RvD en HvD blijkt dat de cliënt wel de declaraties al heeft voldaan. Gezien de hoogte van het bedrag lijkt het erop dat de cliënt daar dus wel toe in staat was binnen een jaar tijd, zijnde de tijd die de kwestie in eerste aanleg en bij het gerechtshof heeft gekost. Waaruit bestonden dan de gestelde financiële problemen van de cliënt?

De wijze van declareren en de tussentijdse uurloonverhogingen lijken mij inderdaad onacceptabel, en 50 uur lijkt ook mij absurd veel voor een alimentatiekwestie als de onderhavige. Uit de uitspraak van de RvD blijkt overigens dat aan die advocaat al een keer voor hetzelfde feit een tuchtrechtelijke maatregel was opgelegd.

(Marianne Dumont,
advocaat te Rotterdam)

Pro Deo en de prijs van het recht

In het *Advocatenblad* 2006-15, p. 744-745, van 10 november jl. brak Roland Mans een lans voor de oprichting van een proDeofonds. Wij willen hierbij enige kanttekeningen plaatsen die zijn gebaseerd op de jaarlijkse *Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand* (MGR) van de Raden voor Rechtsbijstand.

De auteur stelt dat 'bij de meeste kantoren de proDeoadvocatuur in een roestige archiefkast op zolder staat'. Uit de advocatenenquêtes 2004 en 2006 is gebleken dat ongeveer de helft van de toevoegingsadvocaten aangeeft wel eens proDeozaken te doen (MGR 2004, p. 74), in gemiddeld 4% van hun zaken. Zij handelen dus 2% van hun zaken pro Deo af. Er wordt van deze cliënten geen eigen bijdrage gevraagd en er wordt geen toevoeging aangevraagd. Daarnaast blijkt dat in ruim 10% van de zaken wel een toevoeging wordt aangevraagd, maar dat men de cliënt geen eigen bijdrage laat betalen (p. 73). Verder blijkt uit de enquête dat meer dan de helft van de advocaten soms en ongeveer 30% altijd een gematigd tarief hanteert voor cliënten waarvan het inkomen net boven de Wrb-grens ligt. Men handelt op bovengenoemde wijzen uit humanitaire en/of sociale overwegingen. De advocatuur doet dus op individuele basis of op basis van kantoorbeleid al een substantieel aantal proDeozaken, of iets wat daar sterk op lijkt. Het gevaar is niet denkbeeldig dat zij hiermee stopt als deze morele plicht (zoals velen dit ervaren) wordt afgekocht met een fonds.

De auteur stelt dat de sociale advocatuur massaal commercieel gaat. Onze cijfers bevestigen dit niet. Hoewel de persoonlijke voorkeur van de advocaten die staan ingeschreven bij de raden in 2006 meer uitgaat naar commerciële zaken (34%) dan naar toevoegingszaken (18%), is hierin gedurende de afgelopen twee jaar een verschuiving opgetreden in de richting van de toevoegingszaken (MGR 2004:

87e jaargang – 19 januari
2007 – nr. 1
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.H.J. van Maanen
mr. M.R. Maathuis
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever

drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Dmitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Digitaal archief *Advocatenblad*
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Baliënetcertificaat

Orde van de dag
Gratis abonneren op de
wekelijkse nieuwsbrief voor
advocaten? Stuur een e-mail
naar enova@reedbusiness.nl
met als onderwerp Inschrijven
Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-
233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op
aanvraag
Personeelsadvertenties: €
2,15 per mm bij een kolom-
breedte van 40 mm
Inzendtermijn:
afl. 2: 19 januari 2007
afl. 3: 2 februari 2007

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531. Niet-leden betalen € 160 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

In jeugdzaken past de kinderrechter slechts in ruim 1 procent van de gevallen het volwassenenstrafrecht toe, maar de gevolgen voor de minderjarige zijn aanzienlijk en de motivering voor de uitzondering deugt vaak niet. De rechter wordt zoveel ruimte gelaten dat willekeur dreigt. De verdediging kan met een goed onderbouwd verweer de rechtszekerheid vergroten.

Pleiten voor toepassing van

Over jonge criminelen

.....
Mark Stoet

advocaat te Den Haag
.....

In januari 2004 werd de samenleving geschokt door de moord op Hans van Wieren, leraar van het Haagse Terra College. De zestienjarige Murat D. schiet in een volle kantine zijn leraar van korte afstand neer. Zowel de rechtbank als het gerechtshof besluit, in weerwil van de geraadpleegde gedragsdeskundigen, het volwassenenstrafrecht toe te passen.¹ De problematiek rondom toepassing van het volwassenenstrafrecht bij jeugdigen kreeg mede door deze zaak en de uitspraken van beide gerechten een nieuwe impuls.²

Op minderjarigen van 12 tot 18 jaar (ten tijde van het plegen van het feit) is in beginsel het jeugdstrafrecht van toepassing. Art. 77b Sr bepaalt evenwel dat voor jeugdigen die ten tijde van het begaan van het delict 16 of 17 jaar waren, onder omstandigheden, het volwassenenstrafrecht van toepassing kan worden verklaard. Dat maakt voor de minderjarige een groot verschil. Zo is bijvoorbeeld de op te leggen vrijheidsstraf in het jeugdstrafrecht maximaal

24 maanden jeugddetentie.³ Het commune strafrecht kent daarentegen de mogelijkheid om levenslange gevangenisstraf op te leggen.⁴ Als het om behandeling gaat, kent het jeugdstrafrecht de PIJ (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen), die een maximumduur van zes jaar kent.⁵ De in vergelijkbare omstandigheden op te leggen TBS is niet gemaximeerd en wordt verlengd totdat het delictgevaar teruggebracht is tot aanvaardbare proporties. Bij de berechting volgens het jeugdstrafrecht staat het pedagogische aspect voorop, niet vergelding.

Legitimatie voor apart strafrecht
Kinderen zijn kwetsbaarder dan andere groepen. In 1901 gaf de wetgever daarom gestalte aan de gedachte dat jeugdigen recht hebben op een behandeling die op de leeftijd is toegesneden. Het jeugdstrafrecht heeft zich sinds die tijd aanzienlijk ontwikkeld. De rechtsgrond van een afzonderlijk jeugdstrafrecht is dat de jongere nog niet volledig verantwoordelijk geacht kan worden voor zijn handelen.⁶ Minderjarigen mogen om die reden ook niet stemmen, belasting betalen, trouwen, autorijden, et cetera.

Sinds 8 maart 1995 is Nederland partij bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (afgekort: IVRK). Het IVRK legt vast dat kinderen (tot 18 jaar) recht hebben op verzorging, bescherming en respect. Daartoe behoort het recht om op basis van een speciaal daartoe ontworpen jeugdstraf(proces)recht te worden berecht.^{7, 8}

Weijers bespreekt nieuwe bevindingen op het gebied van de ontwikkelingspsychologie en modern hersenonderzoek.⁹ De bevindingen ondersteunen

.....
Het zelfstandig oordeelsvermogen van kinderen van 16 en 17 jaar kan niet gelijkgesteld worden met dat van volwassenen.
.....

het intuïtieve gegeven dat kinderen nog niet volledig verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor hun handelen. Normaal gesproken is het zelfstandig oordeelsvermogen rond het zestiende levensjaar in principe vergelijkbaar met dat van volwassenen. Weijers noemt dit echter een typisch 'laboratorium-

het jeugdstrafrecht

Foto's: Marcel Malherbe/
Hollandse Hoogte

gegeven'. In een laboratoriumsituatie mogen jongeren prima in staat zijn tot de juiste beslissing, in de praktijk – 'op straat' – valt het zeker jongens moeilijk om weerstand te bieden aan impulsen. Daarbij spelen factoren als gebrek aan ervaring, groepsdruk en ongunstige omstandigheden een rol.¹⁰ Dit betekent dat het zelfstandig oordeelsvermogen van kinderen – ook die van 16 en 17 jaar – dus níét gelijkgesteld kan worden met dat van volwassenen. Deze conclusie wordt ondersteund door recent hersenonderzoek. De hersenen van adolescenten blijken nog niet volledig

.....

Omdat de ruimte van de rechter om het volwassenenstrafrecht toe te passen nauwelijks wordt beperkt door artikel 77b Sr en de motiveringseisen, is de rechtszekerheid in het geding

.....

ontwikkeld te zijn rond de leeftijd van 16 of 17 jaar.

Dat zijn feiten om rekening mee te houden wanneer overwogen wordt volwassenenstrafrecht toe te passen. De constatering dat de jongeren – in handelen of ter zitting – een zekere zelfstandigheid hebben laten zien, kan voor kinderrechtters reden zijn hen ook als volwassenen te willen berechten. Is dat wel juist?

Geen houvast

De wet lijkt in art. 77 b Sr duidelijk te bepalen wanneer toepassing van het sanctierecht voor volwassenen toelaatbaar is. Ten aanzien van degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van zestien doch niet die van achttien jaar heeft bereikt, kan het volwassenenstrafrecht worden toegepast indien de kinderrechtter daartoe grond vindt in de ernst van het begane feit of de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Deze drie alternatieve gronden zijn elk reeds voldoende voor toepassing van het volwassenenstrafrecht, zo wordt algemeen aangenomen.

De drie algemeen omschreven gronden bieden echter in de praktijk weinig houvast. Wat kan worden verstaan onder de ernst van het feit? Wanneer is een feit ernstig genoeg? Welke voorwaarden worden er aan de persoonlijkheid van de dader gesteld, wil deze toepassing van het volwassenenstrafrecht rechtvaardigen?¹¹ Welke omstandigheden moeten zich voordoen voor toepassing van het volwassenenstrafrecht? Er bestaat, zowel bij juristen als gedragsdeskundigen, grote onduidelijkheid over de inhoudelijke betekenis van de criteria.¹²

Weinig eisen aan motivering

Aan de motivering van de beslissing art. 77b Sr toe te passen, werden door

1 Rechtbank Den Haag 29 april 2004, LJN AO 8610; Gerechtshof Den Haag 23 december 2004, LJN AR 8112.
2 Een reeks van publicaties zag tijdens en na afronding van de zaak-Murat D. het licht. De recentste is de korte studie van Ido Weijers, hoogleraar jeugdrechtspleging: *Jeugdige dader, volwassen straf*, Kluwer 2006. Zie verder A. Bakker, 'Straffen als jeugdige of als volwassene?', een checklist voor de rechtspraak, *Proces* 2006, afl. 5; W.J.M. de Haan en J. Hielkema, 'Tekenen van berouw', *NJB* 2005, afl. 19; A.L.J. Janssens, 'Opmerkingen over de motiveringsplicht bij toepassing van art. 77b Sr', in *Systeem in ontwikkeling*, Liber Amicorum G. Knigge, WLF 2005; W.S.E. Rutgers van Rozenburg en E.G.C.

Groenendaal, 'Hoe volwassen zijn kinderen?', *NJB* 2004, afl. 33; T.E.G. Seedorf, 'Meerderjarigenstrafrecht in zaken tegen jeugdigen en het IVRK', *NJB* 2005, afl. 33; M. Waals, 'Toepassing van volwassenensanctierecht bij jeugdigen', *FJR* 2005, 81.
3 Art. 77i lid 1 Sr, onder b.
4 Minderjarigen kan in beginsel levenslange gevangenisstraf worden opgelegd, hoewel aangenomen mag worden dat dit in de praktijk niet zal gebeuren.
5 Art. 77s en 77t lid 2 Sr.
6 G. de Jonge en A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004, p. 39 en 49.
7 Dit recht is ook vastgelegd in de 'Beijing Rules', een resolutie van de algemene vergadering van de VN. De Beijing Rules hebben echter

geen bindende rechtskracht. Zie: E.M. Mijnaerends, *Richtlijnen voor een verdragsconforme jeugdstrafrechtspleging, gelijkwaardig maar minderjarig*, proefschrift Leiden, Kluwer 1999, p. 78 t/m 81.
8 Zie: J.R. Bac en E.M. Mijnaerends, m.m.v. M.L.C.C. de Bruijn-Luckers, *De jeugdige delinquent en het recht*, 's-Gravenhage, Elsevier 2000, p. 19 t/m 25.
9 Zie noot 2.
10 I. Weijers, a.w., p. 26.
11 Met de persoonlijkheid van de dader wordt zowel diens persoonlijkheid ten tijde van het begaan van het feit bedoeld, als diens persoonlijkheid ten tijde van de berechting: HR 8 maart 1994, *NJ* 1994, 413.
12 Zie bijvoorbeeld: W.S.E. Rutgers van Rozenburg en

E.G.C. Groenendaal, a.w., p. 1743; A.L.J. Janssens, a.w., p. 293; T.M.D. van den Beld en A.M.H. van Leeuwen, 'Volwassen kinderen?', *FJR* 1993, no. 11, p. 256 en A. Bakker, 'Straffen als jeugdige of als volwassene?', *Proces* 2006, no. 5, p. 192.
13 HR 9 april 1974, *NJ* 1974, 244.
14 Zeer kritisch over deze uitspraak is J. Doek in 'De jeugdige delinquent, de toepassing van het strafrecht voor volwassenen en het IVRK', *FJR* 2001, afl. 5.
15 Zie art. 359 lid 2 en 8 Sv.
16 Zie: J. Doek, 'De jeugdige Delinquent, de toepassing van het strafrecht voor jeugdigen voor volwassenen en het IVRK', *FJR* 2001, afl. 5, p. 146 en 147.
17 Art. 77a Sr en 488 Sv.

18 Zie bijvoorbeeld: W.J.M. de Haan en J. Hielkema, a.w., p. 983.
19 Nederland heeft ten aanzien van het ten dezen relevante art. 37 sub c IVRK een voorbeeld gemaakt, in dier voege dat op kinderen in de leeftijd van zestien jaar of ouder volwassenenstrafrecht mag worden toegepast. Daarmee was toepassing van art. 77b Sr veiliggesteld. Niettemin volgt uit het IVRK dat een apart jeugdstrafrecht uitgangspunt dient te zijn!

.....

Kinderen zijn nauwelijks in staat om op een zitting spijt en berouw te tonen die van hen worden verwacht

.....

de Hoge Raad tot dusver geen hoge eisen gesteld. De toepassing moet in het vonnis worden gemotiveerd, maar het enkel aanhalen van de gronden bleek in beginsel reeds voldoende.¹³ Voor 1995 kende art. 77b Sr slechts twee gronden die beide van toepassing dienden te zijn (cumulatief); de ernst van het feit én de persoonlijkheid van de dader. In 1995 werd de derde grond (de omstandigheden waaronder het feit is begaan) toegevoegd. De wetgever heeft voor deze vereenvoudigde toepassing van het gewone strafrecht gekozen om de overgang tussen de verschillende leeftijdscategorieën vloeiender en beter hanteerbaar te maken. Dit onder meer om gelijke bestraffing van meerder- en minderjarige daders van hetzelfde feit

gemakkelijker te maken. De gronden werden, zoals gezegd, nu alternatief geformuleerd. De wetgever gaf de rechter daarmee aanzienlijk meer ruimte om art. 77b Sr toe te passen dan voorheen.

Ook na deze wetswijziging bleef de Hoge Raad evenwel minimale eisen stellen aan de motivering voor toepassing van art. 77b Sr. In HR 21 november 2000, NJ 2001, 97 krijgt de Hoge Raad een beslissing van het Gerechtshof Leeuwarden voorgelegd dat het volwassenenstrafrecht had toegepast onder de enkele aanhaling van de wettelijke voorwaarden. De Hoge Raad stelt vast dat gelet op het aanhalen van de bewoordingen van art. 77b Sr blijkt dat er grond is voor de toepassing van dit artikel. Dit oordeel behoeft geen nadere motivering in het licht van het verhandelde ter zitting en de opgelegde straf.¹⁴

Uitzondering motiveren

De huidige stand van zaken is dat slechts indien terzake een uitdrukkelijk en goed onderbouwd verweer wordt gevoerd, of indien de opgelegde sanctie verbazing oproept zonder nadere uitleg, de Hoge Raad van de feitenrechter verlangt dat uitvoeriger wordt gemotiveerd.¹⁵ Toepassing van art. 77b Sr zou echter altijd – ongeacht of een goed of minder goed verweer werd gevoerd – tot een nadere motivering moeten leiden. Daarvoor bestaan tal van argumenten.¹⁶

In de eerste plaats betreft toepassing van het volwassenenstrafrecht een uitzondering op de hoofdregel dat in ons wettelijk stelsel minderjarigen conform het aparte jeugdstraf(proces)recht worden berecht.¹⁷ Uit de wetsgeschiedenis blijkt eveneens dat toepassing van het volwassenenstrafrecht als een uitzondering moet worden gezien.¹⁸

Vanuit internationaal perspectief kan eenzelfde conclusie worden getrokken. Het IVRK gebiedt, zoals gesteld, dat iedere minderjarige het recht heeft om op basis van een speciaal daartoe ontworpen jeugdstrafrecht te worden berecht. Niet-toepassing van het jeugdstrafrecht is ook om die reden een uitzondering, die om nadere motivering vraagt.¹⁹

Een laatste argument: zoals gezegd bestaat grote onduidelijkheid over de inhoudelijke betekenis van de criteria. Door het gebrek aan een duidelijke invulling van de voorwaarden en de ruimte die de Hoge Raad de feitenrechter laat wat betreft de motivering van diens beslissing, moet geconcludeerd worden dat art. 77b Sr de rechter alle ruimte geeft het volwassenensanctie-recht toe te passen. Een beperkende of beschermende functie heeft art. 77b Sr in de huidige redactie en met de huidige motiveringseisen hoegenaamd niet. Om die reden is de rechtszekerheid in het geding.

Voor de buitenwereld

Gelukkig wordt er in de praktijk opvallend weinig gebruikgemaakt van art. 77b Sr. In 1995 werd nog in 15 procent van alle jeugdzaken die bij de kinderrechter voorkwamen het commune strafrecht toegepast. Thans – na de wetswijziging en het verstrijken der jaren – is dat percentage geslonken, aldus het recente onderzoek van Weijers, tot ruim 1. Deze afname wordt verklaard door de omstandigheid dat in 1995 naast de verruiming van de mogelijkheden art. 77b Sr toe te passen, ook de maximaal op te leggen jeugddetentie voor minderjarigen werd opgehoogd van 12 naar 24 maanden. Daarmee verviel de behoefte om te grijpen naar het commune strafrecht.

Uit het onderzoek van Weijers blijkt dat in een kwart van de door hem onderzochte zaken de rechter in het geheel niet had gemotiveerd waarom een straf uit het gewone strafrecht werd opgelegd.²⁰ Voorts blijkt dat in de meerderheid van de gevallen waarin de

rechter vanwege de relatieve ernst van het delict tot toepassing van het gewone strafrecht besloot, een straf werd opgelegd die (ruim) onder de maxima van de jeugdstraffen bleef.

Het lijkt er op dat de rechter vooral gebruikmaakt van art. 77b Sr als signaal naar de buitenwereld.²¹

Ook de houding ter zitting kan voor kinderrechters reden zijn om het meerderjarigenstrafrecht toe te passen. De Haan en Hielkema betogen op sociaal-wetenschappelijke gronden dat adolescenten die zich schuldig hebben gemaakt aan zeer ernstige geweldsmisdrijven – zoals Murat D. – doorgaans niet in staat zijn volwaardig aan het strafproces deel te nemen. Hun houding tijdens de zitting kan, aldus de schrijvers, derhalve niet als argument gelden voor toepassing van het volwassenenstrafrecht. Kinderen zijn niet of nauwelijks in staat om op een zitting de morele emoties (spijt en berouw) te tonen die van hen worden verwacht.²²

Contraproductief

Met het volwassenenstrafrecht wordt het pedagogische uitgangspunt verlaten en kiest de rechter voor vergelding: hogere vrijheidsstraffen, taakstraffen van langere duur of hogere geldboetes, en de mogelijkheid van TBS. Bovendien betekent het meestal, bij gevangenisstraf of TBS met dwangverpleging, een tenuitvoerlegging in een gevangenis of kliniek waar een pedagogische doelstelling en pedagogische voorzieningen ontbreken.²³

Weijers voert aan dat uit Amerikaans onderzoek is gebleken dat tenuitvoerlegging van straffen voor minderjarigen

in een regime voor volwassenen contraproductief uitpakt. In de Verenigde Staten blijkt de kans op recidive groter te zijn en de gepleegde misdrijven – bij recidive – opvallend zwaarder, indien de jeugdige zijn straf ondergaat in een volwassenenregime.²⁴ Jongeren verhardden heel snel in een omgeving van volwassen criminelen.

Jongeren verhardden heel snel in een omgeving van volwassen criminelen

Dit was voor de Rechtbank Zwolle mede aanleiding om, bij de veroordeling van een minderjarige terzake doodslag, een vordering af te wijzen om het meerderjarigenstrafrecht toe te passen: 'De Rechtbank neemt daarbij in aanmerking dat een verblijf van langere duur in een Huis van Bewaring of gevangenis voor volwassenen de verdere ontwikkeling van verdachte hoogstwaarschijnlijk in negatieve zin zal beïnvloeden'.²⁵

Ten slotte is de rechtspositie van de minderjarige in een volwassenenrichting beduidend minder gunstig,²⁶ en is de termijn waarbinnen justitiële gegevens kunnen worden verstrekt aan derden, langer bij toepassing van het volwassenenstrafrecht toegepast.²⁷

Argumenten in stelling

Van belang is de rechter te overtuigen dat 'gewoon' het jeugdstrafrecht moet worden toegepast. De argumenten vloeien voort uit het voorgaande. Zo

20 I. Weijers, a.w., p. 38 en 43.
 21 W.S.E. Rutgers van Rozenburg en E.G.C. Groenendaal, a.w., p. 1747.
 22 W.J.M. de Haan en J. Hielkema, a.w., p. 982 en 984.
 23 Zie hiervoor uitvoerig: M.J.M. Verpalen, *Tekst en Commentaar Strafrecht*, zesde druk, p. 497 en 498, onder 7, 8 en 9.
 24 I. Weijers, a.w., p. 30 en 45, met verwijzing naar onderzoek van L. Lanza-Kaduce et al., *Juvenile transfer to criminal court study, final report*, Florida

Department of Juvenile Justice, 2002.
 25 Rb. Zwolle 28 december 2000, LJN AA 9179, ook geciteerd in G. de Jonge en A.P. van der Linden, a.w., p. 62.
 26 Zie uitvoerig hierover: I. Weijers, a.w., p. 28-30.
 27 Zie art. 9, 10 en 12 Wet justitiële gegevens.
 28 Art. 77a Sr stelt art. 15 Sr buiten werking.
 29 A. Bakker, 'Straffen als jeugdige of als volwassene? Een checklist voor de rechtspraktijk', *Proces* 2006, no. 5; D.H.J.

Boeykens, 'Psychiatrische criteria voor toepassing van het minder- of meerderjarigenstrafrecht', *Proces* 2004, no. 3. Zie ook: H. Backer, 'Het advies toepassen meerderjarigenstrafrecht vanuit psychiatrisch perspectief', *FJR*, 2004, no. 11 en: T.M.D. van den Beld en A.M.H. van Leeuwen, 'Volwassen kinderen?', *FJR* 1993, no. 11.
 30 De overige criteria begeven zich op het vlak van de gedragsdeskundige (ziektebeeld/mogelijkheid om zelf-

standig cognitief te oordelen), hetgeen overigens het belang van inbreng van een deskundigenrapport onderstreept, waarover verderop meer.
 31 De peergroep (engels: 'peer group'), is de groep van leeftijdsgenoten waarmee de jeugdige buiten het gezin in aanraking komt.
 32 H. Backer, a.w., p. 44.
 33 Bij 'deskundigen' kan worden gedacht aan: forensisch psychiaters, jeugdpsychiaters, forensisch psychologen, psychologen gespecialiseerd in

de ontwikkelingspsychologie en orthopedagogen.
 34 Bij een zeer ongunstige rapportage kan het vragen van een contra-expertise worden overwogen.
 35 De Hoge Raad liet deze beslissing in stand: HR 22 november 2005, NJ 2006, 138.

dient bij berechting het uitgangspunt te zijn: 'jeugdstrafrecht, tenzij' (met verwijzing naar wetsystematiek, wetsgeschiedenis en het IVRK). Bovendien stellen art. 3 lid 1 en 40 IVRK *het belang van het kind* bij de berechting voorop; toepassing van het commune strafrecht is meestal niet in het belang van het kind.

Voorts kan worden gememoreerd wat in de specifieke situatie de consequenties zijn van toepassing van art. 77b Sr, in het bijzonder bij de tenuitvoerlegging. De 'verharding' is een sterk argument om geen volwassenenstrafrecht toe te passen. Het kan geen kwaad de rechter te wijzen op alle nadelige gevolgen.

Wanneer de eis gebaseerd op het volwassenenstrafrecht een gelijkwaardig equivalent heeft in het jeugdstrafrecht, dient de verdediging zich hardop af te vragen wat de toegevoegde waarde is van het volwassenenstrafrecht. Het jeugdstrafrecht kent geen regeling voor de vervroegde invrijheidstelling: 24 maanden jeugd detentie is 24 maanden jeugd detentie!²⁸

Als de verdachte minderjarig was ten tijde van het begaan van het feit maar inmiddels 18 is geworden, kan worden opgemerkt worden dat de verdachte niet de dupe mag van de tijd die justitie nodig heeft om een zaak voor de rechter te brengen.

Alle drie de voorwaarden voor toepassing dienen in het verweer te worden betrokken om de rechter te dwingen deze in ogenschouw te nemen. Het nader invullen van de criteria van art. 77b Sr dwingt de rechter daadwerkelijk die factoren bij het oordeel te betrekken.

Invulling van artikel 77b Sr

Recent probeerden gedragsdeskundigen de criteria nader in te vullen.²⁹ Bakker, juriste en pedagogisch wetenschapper en Boeykens, psychiater, hebben beiden, ieder voor zich, vijf criteria geformuleerd. Drie daarvan zijn goed bruikbaar voor de jurist bij het concretiseren van 'de persoonlijkheid van de dader':³⁰

- kan in de toekomst nog psychische groei worden verwacht? Is er bij de jeugdige ruimte voor *gedragsverandering* (behandelbaarheid)? Deze ruimte

bepaalt de zin van het minderjarigenstrafrecht. De ingeschakelde gedragsdeskundigen moeten zich hierover specifiek uitlaten;

- wijst het functioneren van de jeugdige, in gezin, werk/scholing en vrije tijd, op een *gebrek aan autonomie*? Iemand die reeds uit huis is en een baan heeft, wordt geacht een stuk zelfstandiger te zijn dan de nog thuis wonende scholier. Hoe minder zelfstandig de minderjarige, hoe minder redenen om het volwassenenstrafrecht toe te passen. Speelt de vrijetijdsbesteding zich af in een typische jongerencultuur?;
- is de jeugdige bij het begaan van het delict duidelijk *beïnvloed door anderen*? Als de peergroep veel invloed heeft, is dat een argument voor het jeugdstrafrecht.³¹ En: bij een grote groep daders, die 'toevallig' tot stand komt, kan eerder worden gedacht aan beïnvloedbaarheid, dus aan minderjarigheid.³²

Vragen aan deskundigen

Gedragsdeskundigen kunnen bij de berechting een belangrijke ondersteunende rol vervullen.³³ In een zware zaak, met een reële kans op toepassing van het volwassenenstrafrecht, zal doorgaans wel verzocht worden om rapportage, en anders dient dit alsnog te worden overwogen.

Onderzoekers verschillen in aanpak van onderzoek en overtuigingen terzake toepassing van het volwassenenstrafrecht. Slechts door de keuze van de gedragsdeskundige kan de verdediging hopen enige invloed uit te oefenen in een richting die voor de cliënt gunstig is. Inhoudelijk heeft de verdediging geen invloed op de rapportage.³⁴

Wel kunnen specifieke vragen worden voorgelegd aan de benoemde onderzoekers. Een van de standaardvragen die aan de onderzoekers wordt voorgelegd, luidt: 'Zijn er argumenten gelegen in de persoonlijkheid van betrokkene, die aanleiding geven het *meerderjarigenstrafrecht* toe te passen?' Deze wijze van vraagstelling nodigt slechts uit om argumenten aan te dragen die toepassing van het *volwassenenstrafrecht* rechtvaardigen. Een actieve verdediging zal de onderzoekers ook de vraag voorleggen:

'Zijn er argumenten die wijzen op het tegendeel?' Daarmee komt de rapportage op dit punt meer in balans.

In de door de rechter-commissaris of de officier van justitie aan de onderzoekers aangeboden vraagstelling ontbreekt dikwijls een expliciete vraag naar de behandelbaarheid van de jeugdige. Deze zou kunnen luiden: 'Kan in de toekomst nog psychische groei worden verwacht?', gevolgd door: 'Binnen welk juridisch kader kan dit worden gerealiseerd?'

Ook gunstig voor rechtspleging

Een goed onderbouwd verweer, als het mogelijk is ondersteund door rapportage van gedragsdeskundigen, maakt het voor de rechter moeilijker om het volwassenenstrafrecht toe te passen. Een dergelijk verweer, mits opgenomen in het proces-verbaal terechtzitting – overlegging van een pleitnota is aanbevolen – dwingt de kinderrechter bovendien, bij verwerping, *gemotiveerd* te verwerpen. Dat is gunstig voor de minderjarige en de verdediging omdat ze dan weten waar ze aan toe zijn. Dat is uiteindelijk ook gunstig voor de ontwikkeling van de criteria van art. 77b Sr. De criteria zijn thans te vaag en laten ruimte voor willekeur.

Vraag de deskundige: binnen welk juridisch kader kan psychische groei gerealiseerd

In de zaak-Murat D. had de verdediging, in de lijn van de gedragsdeskundige adviezen, gepleit voor toepassing van het jeugdstrafrecht. Dit mocht evenwel niet baten. Het hof legde Murat uiteindelijk vijf jaar gevangenisstraf en TBS met dwangverpleging op. Het hof gaf in de motivering blijk serieus naar het vraagstuk te hebben gekeken en de verschillende opties te hebben afgewogen. De ernst van het feit en de omstandigheid dat volgens het hof een PIJ-behandeling van zes jaar (de maximumduur) ontoereikend zou zijn om gevaar voor herhaling voldoende terug te dringen, deden Murat uiteindelijk de das om.³⁵

Compact & Veelzijdig

Tekst & Commentaar is een ijzersterke formule: de serie bestaat uit 25 delen; voor ieder rechtsgebied is er een handzame uitgave. Doordat ieder deel compact commentaar bevat, verliest u geen tijd en dringt u snel door tot de kern.

Veel nieuwe drukken: vraag nu de nieuwe brochure aan of kijk in onze shop
Wilt u meer weten over de ijzersterke formule

van Tekst & Commentaar of wilt u een actueel overzicht van alle verschenen of binnenkort te verschijnen nieuwe drukken? Vraag dan nu de nieuwe brochure aan of kijk in onze shop op internet. Bel naar **0570-673449** of ga naar **www.kluwer.nl/shop**. Wanneer u via de shop bestelt, betaalt u geen verzend- en administratiekosten en ontvangt u de door u gewenste delen extra snel!

Kluwer

a Wolters Kluwer business

hand in hand

Advocaat Moszkowicz tussen cliënt en ex-client

'Einde van de rechtsstaat'

Als advocaat van Willem Holleeder is Bram Moszkowicz nauw betrokken geraakt bij de handel en wandel van zijn cliënt. Hoe gaat hij bijvoorbeeld om met de verklaringen van zijn eigen vroegere cliënt, wijlen Willem Endstra? Het Advocatenblad volgt het proces en kijkt naar de advocaat.

Zie ook een reactie van Taru Spronken op p. 6.

.....
Daniela Hooghiemstra
journalist
.....

Abraham Moszkowicz is tijdens de laatste pro-forma en regie-zitting in de zaak-Holleeder uitvoerig ingegaan op het belang van de geheimhoudingsplicht. Uitgerekend hij, zou je kunnen zeggen, want het OM vreest juist dat hij het zelf niet al te nauw neemt met het bewaren van de geheimen van zijn vroegere cliënt, de vermoorde vastgoedhandelaar Willem Endstra. Omdat Moszkowicz vroeger ook advocaat was van Endstra en diens getuigenis tegen Holleeder belangrijke munitie is voor de aanklacht, laadt Moszkowicz althans de verdenking op zich conflicterende belangen te dienen.

Maar Moszkowicz weet, zoals hij tijdens een vorige zitting zei, 'heel goed hoe ik iemand moet verdedigen'. Nieuwe strategie daarbij is bijvoorbeeld om Holleeder in de rechtzaal zelf te laten praten. Holleeder zal naar eigen zeggen 'de waarheid' vertellen over Willem Endstra, waarmee hij de raadsman bevrijdt uit het lastige parket waarin hij een (oud)-cliënt onderuit moet halen om een andere cliënt vrij te pleiten.

Moszkowicz uitte tijdens de zitting felle kritiek op de manier waarop bewijs tegen Holleeder is vergaard. Uit de volledige tekst van de gesprekken van de

Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) met Endstra, maakte hij bijvoorbeeld op dat Endstra door zijn ondervragers op het idee is gebracht om Holleeder te (laten) vermoorden. Officier Plooy vroeg waar dit dan stond, waarop de raadsman antwoordde dat de 'uitgekookte' jongens van de CIE wel 'zo slim' zijn om zoiets niet hardop te zeggen. Hij veranderde zijn beschuldiging daarop van 'uitlokking tot moord' in: 'dat als het ware de gedachte in het leven is geroepen om hem te vermoorden', waarna Plooy replieerde: 'U heeft de vindplaats dus niet aangetroffen?'

De irritatie tussen officier en raadsman lijkt iedere zitting toe te nemen. De politie heeft zich volgens Moszkowicz schuldig gemaakt aan uitlokking van nog een misdrijf: schending van de geheimhoudingsplicht. Moszkowicz' ex-secretaresse is benaderd met vragen over de vroegere gang van zaken op zijn kantoor. Haar verklaringen raken niet alleen Holleeder c.s., maar ook de raadsman zelf. Verklaringen en informatie die de CIE verzamelde, suggereren ook een hechtere relatie tussen de raadsman en zijn cliënt en diens omgeving dan gebruikelijk.

Het was niet de inhoud van de verklaringen van de secretaresse waar het Moszkowicz nu om ging, maar het feit dat de politie haar benaderde om te verklaren. Zij had volgens hem 'geen flauw benul' van de plicht van geheimhouding, al is zij op die plicht voorafgaand aan het gesprek wel gewezen. Toch vindt Moszkowicz dat lichtzinnig met de geheimhouding is omgesprongen. 'Hupsakee, naar de ex-secretaresse toe en verhoren', noemde hij die aanpak. En met enig pathos: 'Als cliënten van advocaten geen aanspraak meer kunnen maken op vertrouwelijkheid, is dat het einde van de rechtsstaat.'

Omdat volgens Moszkowicz sprake is van 'bewijsgaring met desavouering van fundamentele rechten', verzocht hij de rechter om de verklaringen van de ex-

secretaresse uit te sluiten van het bewijs. Het OM wees op het verschil tussen rechten en plichten: van haar verschoningsrecht had de ex-secretaresse klaarblijkelijk geen gebruik willen maken. Niet alles wat op een advocatenkantoor gebeurt valt onder geheimhouding. Anders, aldus de officier, zou men Endstra op het kantoor ook kunnen vermoorden zonder dat iemand daarover had mogen getuigen. Het kantoor werd op het beschreven moment gebruikt als 'vergaderzaal' door derden, zodat de geheimhoudingsplicht tussen raadsman en cliënt niet van toepassing was. Officier De Vries zei verder de 'morele verontwaardiging' van de raadsman niet te begrijpen, omdat de verklaringen van de ex-secretaresse al vanaf het begin in het dossier zitten.

De rechtbank heeft het verzoek om de verklaringen van het bewijs uit te sluiten, afgewezen.

Hoewel schending van de geheimhoudingsplicht Moszkowicz schijnbaar aan het hart gaat, reageerde hij in de rechtzaal niet op wat Arnold Endstra, een neef van Willem Endstra, volgens het OM recent over dit onderwerp heeft verklaard. Volgens hem is een video die zijn oom in bewaring had gegeven aan zijn toenmalige raadsman, Moszkowicz, enkele maanden geleden op televisie vertoond door misdaadverslaggever Peter R. de Vries. De beelden op de band, gemaakt door Endstra's eigen beveiligingscamera's, leggen een inkijkoperatie vast van de politie op Endstra's kantoor. De beelden illustreerden dat Endstra als getuige mogelijk onbetrouwbaar is. Het OM heeft Moszkowicz inmiddels per brief gevraagd hoe de film die hem kennelijk is toevertrouwd, bij De Vries terecht kon komen. Want zoals Moszkowicz zelf al zei: 'als cliënten van advocaten geen aanspraak meer kunnen maken op vertrouwelijkheid is dat het einde van de rechtsstaat.'

De inhoudelijke behandeling van de zaak-Holleeder begint op 2 april.

Kansbepaling bij

Het arrest over roken en asbest

Foto: Chris Pennarts/Hollandse Hoogte

.....
Jos Wouters¹
 advocaat te Amsterdam

Op 31 maart 2006 heeft de HR in een baanbrekend arrest² aanvaard dat het verband tussen normschending en schade op basis van kansbepaling kan worden vastgesteld.³ Het ging om een geval van longkanker bij een roker die op zijn werk aan asbest blootgesteld was geweest. Roken en asbestblootstelling kunnen beide longkanker veroorzaken. In de procedure stond vast dat er geen conditio sine qua non-verband was tussen hetzij het roken, hetzij de asbestblootstelling, en de ziekte. De werkgever werd echter wel tot een deel van de gevorderde schadevergoeding veroordeeld, op basis van kansbepaling.

De werknemer (Karamus) was tijdens zijn werk bij het asbestverwerkende bedrijf Nefalit gedurende vijftien jaar in aanraking gekomen met asbest. In 1997 werd bij hem longkanker vastgesteld, en in 2000 is hij overleden. De erfgenamen spraken Nefalit aan, omdat volgens hen de longkanker door blootstelling aan asbeststof was veroorzaakt. Nefalit verweerde zich onder andere door te wijzen op het feit dat de werknemer ook gedurende ten minste achttwentig jaar gerookt had.

Kansbepaling

Kan worden vastgesteld of longkanker aan asbestblootstelling bij het werk is toe te schrijven?⁴ Medisch gesproken zijn de belangrijkste oorzaken van longkanker bekend. In de Nederlandse populatie is ongeveer 80 tot 90% van alle longcarcinomen het gevolg van

roken. Ongeveer 10% wordt veroorzaakt door asbestblootstelling. De oorzaken op bevolkingsniveau zijn risicofactoren op individueel niveau. Aan de hand van een kwaadaardige longtumor is in een individueel geval echter niet eenduidig vast te stellen welke van de risicofactoren of welke combinatie daarvan de longkanker heeft veroorzaakt.⁵

Het is wel mogelijk de kans dat de kwaadaardige tumor in een individueel geval door een risicofactor is veroorzaakt, onder bepaalde voorwaarden, beredeneerd te schatten. Die kans wordt 'veroorzakingswaarschijnlijkheid' genoemd. De Engelse term is 'probability of causation', afgekort *PoC*. In het Protocol wordt een formule ontwikkeld voor de berekening van de kans dat asbestblootstelling de oorzaak van longkanker in een individueel geval is.⁶ Die formule bevat twee variabelen, die

In het arrest uit maart 2006, over de roker die op zijn werk in aanraking kwam met asbest en longkanker kreeg, besliste de Hoge Raad dat de kans van belang is dat de schade door de werkgever is veroorzaakt, en dat voor de schadeverdeling tussen werkgever en werknemer tevens de kansen moeten worden bepaald van de schadeveroorzakende factoren aan de zijde van de werknemer. Wouters maakt duidelijk dat de jurist daarbij ook moet letten op bevindingen uit de medische hoek.

onzeker causaal verband

worden aangeduid met de symbolen E en K . De beide variabelen representeren de invloed van asbestblootstelling. E is een maat voor de individuele beroepsmatige blootstelling aan asbest en wordt uitgedrukt in vezeljaren (1 vezeljaar is de blootstelling gedurende 1 jaar aan lucht met 1 asbestvezel per cm^3). K is een risicogetal voor asbestblootstelling, waarvan de waarde op basis van epidemiologische studies empirisch is vastgesteld. Het staat voor de toename van het individuele relatieve risico op longkanker per vezeljaar.⁷ De formule is

een breuk met als teller het product $E \times K$ en als noemer $1 + E \times K$.⁸

Kansbepaling door rechtbank en hof

In de zaak-Karamus/Nefalit vroeg de kantonrechter een deskundige onder meer wat de kans was dat de longkanker van de werknemer door asbestblootstelling was veroorzaakt. De deskundige maakte bij zijn onderzoek gebruik van de methodologie die later in het Protocol beschreven zou worden. Daarbij past wel een kanttekening. Uit onderdeel

6.5.2 van de conclusie van A-G Spier bij het arrest volgt namelijk dat de deskundige heeft aangegeven dat op basis van zijn rekenmodel de kans op longkanker stijgt met 1% per vezeljaar, ongeacht de rookgewoontes. Het roken van sigaretten verhoogt echter de toename van het risico op longkanker door blootstelling aan asbest, naast het feit dat roken op zich de kans op longkanker verhoogt.⁹ Als een werknemer die aan asbest blootgesteld is geweest, niet gerookt heeft, heeft dat voorts wel degelijk invloed op de uitkomst van de formule.¹⁰

1 Zeer veel dank ben ik verschuldigd aan prof. dr. ir. D.J.J. Heederik, hoogleraar gezondheidsrisicoanalyse Universiteit Utrecht, die zo welwillend was om vragen te beantwoorden die ik had naar aanleiding van het in noot 4 te noemen Protocol. Prof. Heederik was lid van de commissie die het advies heeft opgesteld dat tot het Protocol heeft geleid.
2 HR 31 maart 2006, RvdW 2006, 328; Karamus/Nefalit.
3 In het NJB van 20 oktober jl. (37, p. 2107) schrijft Ton Hartlief dat het arrest ons de rechtsfiguur van de proportionele aansprakelijkheid heeft gebracht in het kader van werkgeversaansprakelijk-

heid voor beroepsziekten. Hij meent dat deze spectaculaire rechtsontwikkeling nog een behoorlijke tijd de agenda zal beheersen, omdat het arrest aanleiding geeft tot uitwerkingsvragen. Hartlief noemt in het NJB van 8 december jl. (44, p. 2521) proportionele aansprakelijkheid een van de 'mooie dingen voor de mens'.
4 Op dit punt ontleen ik veel kennis aan het Protocol over longkanker dat de Gezondheidsraad in juli 2005 publiceerde in de serie *Protocolen asbestziekten* (hierna: het Protocol), Gezondheidsraad, 2005; publicatie nr. 2005/89. Het Protocol is te downloaden van www.gr.nl. Veel van wat ik in dit artikel betoog, is

rechtstreeks terug te voeren tot het Protocol, ook als er niet naar het Protocol verwezen wordt.
5 Protocol, p. 36 en 37 en p. 46. Ik heb dan ook moeite met het 'disturbing aspect' dat Yvonne R. K. Waterman, LL.M signaleert op p. 23 van haar artikel over Karamus/Nefalit in *L&S* 2006 nr. 3. Volgens haar negeert de introductie van proportionele aansprakelijkheid voor een beroepsziekte 'basically' het vraagstuk van de causaliteit en laat het het slachtoffer in de kou staan. De HR komt in gevallen van onzeker causaal verband het slachtoffer echter juist te hulp door de vordering tegen de werkgever niet af te wijzen,

maar in plaats daarvan de mogelijkheid van toewijzing op basis van kansbepaling te aanvaarden.
6 Protocol, § 4.2.1.
7 K heeft waarden die variëren van 0,5 tot 5 procent per vezeljaar (Protocol, o.a. p. 48).
8
$$\text{PoC} = \frac{E \times K}{1 + E \times K}$$

9 Protocol, p. 41.
10 Protocol, § 5.3. De opvatting van mevrouw Waterman in noot 14 op p. 25 van haar artikel over Karamus/Nefalit in *L&S* 2006 nr. 3, dat de Gezondheidsraad afwijkt van de opvattingen in de wetenschappelijke literatuur over het synergetisch effect van roken en asbestblootstelling, lijkt mij dan ook niet juist.

De factor 3 geeft dat effect namelijk niet weer. De variabele K (dat is de factor waarop mevrouw Waterman het oog heeft) heeft volgens de Gezondheidsraad de waarde 3 bij een niet-roker, die aan asbest wordt blootgesteld.
11 Inmiddels de rechtbank, sector kanton.

Wat daarvan ook zij, de deskundige rekende een kans van 55% uit. De kantonrechter heeft op basis daarvan de vordering van de erfgenamen voor 55% toegewezen.¹¹ Deze uitspraak overleefde het hoger beroep en de HR verwierp op 31 maart 2006 het cassatieberoep.

Kansbepaling door Hoge Raad

R.o. 3.13 wijdt de HR aan de kern van de zaak: wat moet de rechter doen als het *conditio sine qua non*-verband tussen normschending en schade zich niet laat vaststellen? De HR leest daartoe één van de onderdelen van het cassatiemiddel als volgt: 'Het onderdeel strekt kenne-

De rechter zal vaak de kans moeten bepalen dat aan de werknemer toe te rekenen omstandigheden aan de gezondheidsschade hebben bijgedragen

lijk ertoe te betogen dat het hof Nefalit onrechte proportioneel aansprakelijk heeft gehouden voor de door haar toedoen verhoogde kans dat [Karamus] longkanker zou oplopen in plaats van de vordering van de erven, als onvoldoende bewezen, af te wijzen.¹²

De HR constateert in de eerste plaats dat het gaat om een geval van blootstelling van een werknemer door de werkgever aan een voor de gezondheid gevaarlijke stof en dat het *conditio sine qua non*-verband niet was vast te stellen.¹³ Hij geeft daarna de volgende aanwijzingen voor de vaststelling van het verband tussen normschending en schade.

Allereerst moet een deskundige de rechter voorlichten over de grootte van de kans dat de gezondheidsschade van de werknemer door tekortschieten van de werkgever is veroorzaakt. Bij een zeer kleine kans moet de rechter de vordering van de werknemer volledig afwijzen en bij een zeer grote kans geheel toewijzen. In de tussenliggende gevallen

is het echter in strijd met de redelijkheid en billijkheid om de onzekerheid over de mate waarin de tekortkoming van de werkgever heeft bijgedragen tot de schade van de werknemer geheel op de werknemer af te wentelen of de onzekerheid over het causaal verband geheel voor risico van de werkgever te laten komen, als de kans niet zeer klein is 'dat (...) omstandigheden die aan de werknemer moeten worden toegerekend (zoals roken, genetische aanleg, veroudering of van buiten komende oorzaken) de schade (mede) hebben veroorzaakt'.¹⁴ Op dat punt aangekomen geeft de HR eerst aan waar kansbepaling in de systematiek van de wet thuishoort. Daarvoor zoekt de HR aansluiting bij de aan de artikelen 6:99 en 6:101 BW ten grondslag liggende 'uitgangspunten'.¹⁵ De HR sluit af met de aanwijzing dat de rechter in de tussenliggende gevallen de kans moet bepalen dat de aan de werknemer toe te rekenen omstandigheden tot diens schade hebben bijgedragen.¹⁶

Wel of geen directe methode?

Dat is in de eerste plaats in het licht van de uitspraken van de feitenrechters in Karamus/Nefalit opmerkelijk. De deskundige lichtte de kantonrechter immers, op basis van kansberekening, voor dat de kans dat de asbestblootstelling door de werkgever de longkanker veroorzaakt had, 55% was. De rechter heeft vervolgens niet de kans of kansen bepaald van de aan de werknemer toe te rekenen omstandigheden, maar de werkgever direct tot 55% van de schade veroordeeld. De door de HR gegeven aanwijzingen zijn dus niet gevolgd. Ook het hof heeft dat niet gedaan, want dat heeft de methode van de kantonrechter bekrachtigd.

Die directe methode is in de tot nu toe gepubliceerde rechtszaken, inclusief Karamus/Nefalit, toegepast en is ook bij buitengerechtelijke schikkingen regelmatig gehanteerd.¹⁷ Het ziet ernaar uit dat dit op grond van het arrest niet langer geoorloofd is, c.q. niet langer hoeft. Eerst moet een deskundige kenmerkend bepalen wat de kans is dat een tekortschieten van de werkgever de gezondheidsschade heeft veroorzaakt. Als die kans uitkomt in het gebied dat ligt tussen een zeer kleine kans en een

zeer grote kans, moet de rechter de kans of kansen bepalen dat de aan de werknemer toe te rekenen omstandigheden aan de gezondheidsschade hebben bijgedragen. De werkgever moet dan de gehele schade vergoeden, verminderd met het totaal van die bijdrage.

De methode die het Protocol aanbeveelt, berekent ook alleen maar de kans dat blootstelling door asbest de oorzaak van de longkanker is, zonder vervolgens nog een keer de kans of kansen aan de zijde van de werknemer te bepalen. Dat zou dus volgens de HR ook niet afdoende zijn. Dit in weerwil van de conclusie van het Protocol dat het mogelijk is om een gefundeerd oordeel te geven over de waarschijnlijkheid dat iemand longkanker heeft ontwikkeld door beroepsmatige blootstelling aan asbest.¹⁸

Gebrekkige kennis

Vervolgens maakt de HR ook niet duidelijk hoe de rechter te werk moet gaan om de kans of kansen van bijvoorbeeld roken of genetische aanleg te bepalen. De kennis over de relatie tussen roken en asbestblootstelling als risicofactoren voor longkanker, is nog gebrekkig. Het is daarom niet goed mogelijk om de vergroting van het risico op longkanker als gevolg van roken te relateren aan asbestblootstelling. De Gezondheidsraad vindt nader onderzoek op dit punt wenselijk. Genetische factoren zijn voorts niet als onafhankelijke factoren te zien. Men krijgt longkanker door roken of asbestblootstelling in combinatie met genetische factoren. De kennis van de invloed van de genetische constitutie, die waarschijnlijk zeer belangrijk is, is nog niet voldoende om meer en minder gevoelige personen te kunnen onderscheiden.

Dit zijn wel belangrijke vragen. Volgens het Protocol wordt namelijk tot ongeveer 2030 een toename verwacht van het aantal ziektegevallen als gevolg van asbestblootstelling in het verleden. Er zijn nu al 700 overlijdensgevallen per jaar als gevolg van longkanker die is toe te schrijven aan beroepsmatige blootstelling aan asbest. Dat zijn dus grote aantallen zaken. De epidemiologie kan daarvoor op dit moment nog geen materiaal aan de rechter aanleveren voor diens kansbepaling. Die zaken zouden

wel allemaal beslist kunnen worden op basis van de formule van het Protocol, naar het oordeel van de Gezondheidsraad dus op verantwoorde wijze.

Het Protocol bevat zelfs een tekst over compensatie op basis van het civiele aansprakelijkheidsrecht en noemt in dat verband de formule *PoC*.¹⁹ De voorzitter van de Gezondheidsraad spreekt in de brief waarmee hij het advies voor het Protocol aanbood aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de hoop en de verwachting uit dat het advies een rol kan spelen bij de argumentatie in rechtszaken over schadeclaims van personen met longkanker die beroepsmatig aan asbest blootgesteld zijn geweest.²⁰

Meervoudige veroorzaking

Dan nu nog enige opmerkingen over de betekenis van kansbepaling voor de gevallen van meervoudige veroorzaking van de artikelen 6:101 en 6:102 BW. Beide artikelen gaan uit van een *conditio sine qua non*-verband tussen de feiten die als oorzaak in aanmerking komen en de schade.²¹ Omdat voorwaarde voor toepassing van kansbepaling is dat het *conditio sine qua non*-verband niet is vast te stellen, lijkt bij kansbepaling tot vaststelling van het verband tussen normschending en schade de conclusie

onontkoombaar dat de artikelen 6:101 en 6:102 BW niet van toepassing zijn.

Billijkheidscorrectie

Als er medisch gesproken aan de hand van een longkankertumor wel vastgesteld zou kunnen worden welke van de risicofactoren – asbestblootstelling of roken – daarvan de oorzaak is, zou, indien de longkanker door beide risicofactoren veroorzaakt is, de oplossing van de zaak-Karamus/Nefalit volgens het stelsel van art. 6:101 lid 1 BW tot stand zijn gebracht. Dan zou er ook plaats zijn geweest voor de billijkheidscorrectie van dat artikel. Het *conditio sine qua non*-verband is er echter niet en dan is er ook geen plaats voor die billijkheidscorrectie, want dat is een correctie op de verdeling, tussen de benadeelde en de aangesprokene, van de schade die uit het *conditio sine qua non*-verband voortvloeit. Een billijkheidscorrectie is, ook als de methodologie van het Protocol gevolgd wordt, in theorie niet uitgesloten, maar de HR heeft daarvoor in zijn formulering geen plaats ingeruimd. De HR had immers de tekst over de billijkheidscorrectie uit art. 6:101 lid 1 BW aan het slot van r.o. 3.13, vijfde alinea kunnen toevoegen, maar heeft dat niet gedaan.

Hoofdelijke verbondenheid

Art. 6:102 lid 1 BW leidt tot hoofdelijke verbondenheid tussen twee of meer aangesproken veroorzakers van schade, maar dat artikel is dus niet van toepassing, omdat er geen *conditio sine qua non*-verband is. Dat betekent niet dat de werknemer die door twee opvolgende werkgevers aan asbest is blootgesteld, met lege handen komt te staan. De HR heeft aan die situatie in zijn arrest geen aandacht besteed. De oplossing is intussen vrij eenvoudig. De formule *PoC* kan in een dergelijk geval namelijk voor ieder van de twee werkgevers gebruikt worden. De variabelen *E* en *K* moeten daarbij, zoals in alle individuele gevallen, op basis van de meest waarschijnlijke waarden worden bepaald.²² De uitkomst van de formule is de veroorzakingswaarschijnlijkheid voor iedere werkgever afzonderlijk. De eerste werkgever is daarbij epidemiologisch slechter af dan de tweede, want uit het epidemiologisch materiaal volgt dat de eerste jaren van blootstelling aan asbest per vezeljaar meer bijdragen aan het longkankerrisico dan latere jaren.²³ De werknemer kan iedere werkgever voor diens kans aanspreken,²⁴ maar er is geen hoofdelijke verbondenheid van de beide werkgevers.²⁵

12 R.o. 3.13, tweede alinea. Het gaat om onderdeel 5.4.2 van het cassatiemiddel. Het is opmerkelijk dat A-G Spier op basis van dit onderdeel niet toekwam 'aan de principiële vragen waartoe dit soort zaken aanleiding kan geven', in welk verband hij proportionele aansprakelijkheid noemt (conclusie, onderdelen 6.29 en 6.30).

13 R.o. 3.13, derde alinea.

14 R.o. 3.13, vierde alinea.

15 R.o. 3.13, vijfde alinea. Die uitgangspunten worden door de HR overigens niet ingevuld. Volgens Akkermans in zijn dissertatie hebben wij in beide gevallen te maken met de billijkheid (A.J. Akkermans, *Proportionele aansprakelijkheid bij onzeker causaal verband*, W.E.J. Tjeenk Willink 1997 Deventer, p. 22 en p. 99). De artikelen 6:99 en 6:101 BW zijn algemene bepalingen over wettelijke verplichtingen tot schadevergoedingen. De uitgangspunten van die

artikelen zouden dus ook algemene gelding moeten hebben. In elk geval voor het uitgangspunt billijkheid lijkt dat niet te betwisten; zie artikel 6:2 BW. Op basis hiervan kan verdedigd worden dat het arrest kansbepaling introduceert voor alle gevallen van onzeker causaal verband.

16 R.o. 3.13, vijfde alinea. De HR zegt dat de rechter de vergoedingsplicht van de werkgever moet verminderen 'in evenredigheid met de, op een gemotiveerde schatting berustende, mate waarin de aan de werknemer toe te rekenen omstandigheden tot diens schade hebben bijgedragen'. Door het begrip *gemotiveerde schatting* te gebruiken wordt ook voor de tussenliggende gevallen de kansbepaling ingevoerd. Ik maak daarbij onderscheid tussen kansbepaling en kansberekening. Met het laatste begrip doel ik op kansbepaling op basis van een berekening uitgaande

van statistische gegevens. Kansen kunnen echter ook op andere wijze bepaald worden, bijvoorbeeld op basis van een subjectief kansoordeel. In beide gevallen is sprake van een schatting van de kans. Toepassing van *PoC* is in deze benadering kansberekening. Het Protocol zelf noemt dat 'een beredeneerde schatting' (Protocol, p. 46). Zie voor het subjectieve kansbegrip, het gebruik van statistische gegevens en statistisch causaliteitsbewijs: Akkermans, a.w. §§ 3.4.10, 3.4.11 en 4.2.1.

17 Protocol, p. 54.

18 Protocol, p. 60.

19 Protocol, p. 53 en 54.

Akkermans, de auteur van de in noot 15 genoemde dissertatie en hoogleraar privaatrecht Vrije Universiteit Amsterdam, was een van de leden van de commissie die het advies voor het Protocol heeft opgesteld.

20 De brief is afgedrukt op p. 3 van het Protocol.

21 Zie *Schadevergoeding*, mr. R. J. B. Boonekamp, art. 101, aant. 4 en art. 102, aant. 6.1.

22 Bij de bepaling van de waarden van *K* komt tot uitdrukking of de werknemer wel of niet gerookt heeft.

23 Protocol, p. 38. Mogelijk heeft *K* dus verschillende waarden.

24 Dit is te vergelijken met de situatie van samenlopende oorzaken die elk slechts een bepaalde deel van de schade veroorzaken. De betreffende veroorzaker is alleen maar voor dat deel aansprakelijk. Zie HR 23 september 1988, NJ 1989, 743 m.nt. JHN. Daarbij ging het om aansprakelijkheid voor onrechtmatige vervuiling van de Rijn met zoutbelasting. De vervuiler die 15% van de zoutlast veroorzaakt, is voor 15% van de schade aansprakelijk en de vervuiler die 20% van de zoutlast veroorzaakt, voor 20% (het voorbeeld is ontleend aan de noot van JHN).

25 Het is trouwens ook de

vraag of er bij opvolgende asbestblootstellingen door werkgevers wel sprake is van dezelfde schade als bedoeld in art. 6:102 lid 1 BW. Volgens art. 7:658 lid 2 BW is een werkgever namelijk alleen aansprakelijk voor de schade die de werknemer treft in de uitoefening van zijn werkzaamheden voor dié werkgever. Dat lijkt erop te wijzen dat de werkgever alleen aansprakelijk is voor de schade die aan zijn dienstbetrekking met de werknemer kan worden toegerekend.

Ondernemende Juristen

“De nieuwe aanpak voor tijdelijke advocaten en juristen”

Advocaten kiest men vooral op basis van persoonlijke kwaliteit en trackrecord. Steeds meer advocaten en juristen van toonaangevende organisaties beginnen voor zichzelf. Ondernemende Juristen brengt opdrachtgevers en zelfstandige juridische professionals bij elkaar.

Gewoon samen afspraken maken over

flexibele inzet, een interim-opdracht of extra capaciteit voor een groot project. De (kosten)voordelen van het direct zaken doen, gecombineerd met het gemak en de zekerheid die Ondernemende Juristen biedt.

Opdrachtgevers brengen wij geen kosten in rekening. Dat komt omdat wij de

juridische professionals als onze cliënten zien. Als een impresario verzorgen wij voor hen contacten met partijen die tijdelijk behoefte hebben aan hun specifieke kennis en talent.

Wilt u meer weten? Neem vrijblijvend contact op voor meer informatie.

Prins Hendriklaan 17 • 1075 AZ Amsterdam • Tel: 020 470 23 83 • Fax: 020 6712323
• www.ondernemendejuristen.nl • info@ondernemendejuristen.nl

Le Tableau
VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor het notariaat en de advocatuur.

Wij kunnen voorzien in ervaren, gespecialiseerde advocaten ten behoeve van ondermeer: sabbatical leave, zwangerschapsverlof, begeleiding stagiaires of omvangrijke projecten, zoals een grote transactie of reorganisatie. Ook financieel interessant!

Belt u voor meer informatie met Mr. T.S. Verheij, tel 020-5237600 of kijk op onze website www.letableau.nl

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

Goed lopende klein advocatenkantoor met een algemene praktijk in het midden van het land met behoorlijke groeipotenties wordt bij gebrek aan een opvolger ter overname aangeboden aan serieuze gegadigden. De mogelijkheid bestaat om te starten met een samenwerkingsverband met afspraken tot overname op een nader af te spreken datum.

Belangstellenden worden verzocht te reageren onder vermelding van naam, telefoonnummer en een korte omschrijving van de praktijkvoering.

Alle reacties worden met de hoogst mogelijke discretie behandeld.

Reacties kunt u onder vermelding van nummer 7861 zenden aan:

Bureau BDM B.V.
Steekterweg 80G
2407 BH Alphen aan den Rijn

Jan van der Does

Illustratie: Floris Tilanus

De opluchting van mr. Jan Toorop

Onder de kerstboom had hij een goedkope pocket aangetroffen. Hij had onmiddellijk de indruk dat die afkomstig was van zijn vrouw. Zij hadden namelijk al jaren de leidraad: voor de kinderen onbepikt, voor elkaar onder de tien euro. Toen hij de titel had gelezen, werd het vermoeden bevestigd: *Wegen naar Liefde* van de Dalai Lama.

Zijn vrouw was al een paar jaren idolaat van de Dalai Lama, die zij steevast aanduidde met 'De Lama'. Hij vond het wel best. Door het regelmatige gemediteer en de wekelijkse bewustzijnsbijeenkomsten was zij meer in balans dan vroeger. Het enige wat op zijn zenuwen werkte was dat zij zo vreselijk met die Lama kon dwepen. Hij had weleens een vluchtige blik in een van de vele boekjes geworpen, en eerlijk gezegd vond hij de schrijver een beetje een simpele man. Niet iemand die met keihard werken een huishouding draaiende moest houden, laat staan iemand die op zondag voor dag en dauw op moest staan om de kinderen naar hockey te brengen.

Op een verloren kerstuurtje had hij wat lusteloos gebladerd in het boekje, en zijn aandacht was blijven hangen in het hoofdstuk 'Liefde is Waarheid'. Het betoog van 25 bladzijden kwam er op neer dat de liefdevolle mens transparant is, geen verhulend gedrag vertoont, staat voor wat hij doet en geen smoesjes verzint. Er is geen ruimte tussen gedrag en opvatting.

Onwillekeurig moest hij denken aan zijn eigen manier van doen, zoals hij die al jaren, min of meer automatisch, vorm had gegeven. Het kwam weleens voor dat zijn vrouw dacht dat hij op het werk was, terwijl zijn collega's dachten dat hij aan het sporten was, en zijn sportmaatjes dachten dat hij thuis was. Het moet gezegd: dat gaf een enorm gevoel van vrijheid. Maar volwassen was het natuurlijk niet.

Voor het eerst sinds jaren formuleerde hij een goed voornemen: hij zou voortaan doen wat hij zei, zeggen wat hij deed en zeggen wat hij dacht.

Het duurde niet lang voor hij zijn voornemen in de praktijk kon brengen. In de eerste week van januari had hij een zitting bij de bestuursrechter, en tot zijn schrik kwam hij tot de ontdekking dat hij in alle drukte was vergeten om tijdig, namelijk tien dagen vóór de zitting, enkele relevante bescheiden bij de rechtbank in te dienen. Die konden nu niet meer meegenomen worden bij de besluitvorming en dat was aan de cliënt niet uit te leggen. Normaal zou hij een smoesje verzinnen. Een griep, venijnig maar door zijn krachtig gestel binnen een paar dagen te overwinnen, of een gelijktijdige zitting bij een ververwijderde rechtbank. Wat dan ook, als het maar tot effect had dat de behandeling van de zaak zou worden uitgesteld.

Maar nu hij al een week in waarheid leefde, was deze ont-snappingsroute uitgesloten. Een groot en puur moment was aangebroken. In alle eenvoud deelde hij de rechter mee, dat hij buitengewoon belangrijke stukken was vergeten toe te zenden – 'Ik zeg het maar zoals het is' – en verzocht hij om aanhouding, en in alle eenvoud wees de rechter het verzoek onmiddellijk af. De zitting werd voortgezet. Het was gebeurd voor hij er erg in had.

Hij voelde zich vernederd, in jaren was hij niet zo kwaad geweest. Op de rechtbank, op zichzelf, op zijn vrouw, en in het bijzonder op die halve zool van een Lama. Dit was eens en nooit meer. Hier viel geen droog brood mee te verdienen.

En op weg naar huis bedacht hij: het mooie van een goed voornemen is de opluchting als je het vaarwel zegt.

Kennedy Van der Laan heeft plaats voor
talentvolle advocaatstagiair(e)s.

www.kennedyvanderlaan.nl

Kennedy Van der Laan, advocatuur en notariaat, Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam

Tekening: Moritz Ebinger

brieven

Vervolg van pagina 9

voorkeur commerciële zaken 43% en voorkeur toevoegingszaken 10%). Ongeveer de helft heeft geen voorkeur. Daarnaast was in 2006 het aantal toevoegingsadvocaten dat zegt de afgelopen drie jaar meer toevoegingen te zijn gaan doen, even groot als de groep die aangeeft minder te zijn gaan doen: ongeveer 30%. In 2004 was dit verschil groter: 37% gaf toen een afname aan en 21% een toename. Verder blijkt dat het aantal rechtsbijstandverleners dat gesubsidieerde rechtsbijstand verleent na een aanvankelijk geringe afname van 2000 tot 2002 in 2005 weer op het peil is van 2000. Kortom, van een

massale uittocht is geen sprake.

Iedereen weet hoe verliesgevend toevoegingen zijn, stelt Mans. Het is maar net waar je het mee vergelijkt. Het toevogtarief (per 1 juli 2006 was dit € 100,69 per uur) dat jaarlijks geïndexeerd wordt, is vastgesteld op basis van een kostprijsberekening, die leidt tot een inkomen dat vergelijkbaar is met de ambtelijke schalen 11 en 12 (IBO Rechtsbijstand 2001). Kantoren die voor het merendeel op toevoegingen draaien, bewijzen het tegendeel.

Ten slotte vragen wij ons af waarop de aanneme is gebaseerd dat slechts 10% van de rechtzoekenden zich een advocaat kan veroorloven. Uit MGR 2005 blijkt dat Wrb-gerechtigden in 4% van de gevallen afzien van rechtshulp vanwege de kosten. Bij rechtzoekende boven de Wrb-grens is dat percentage

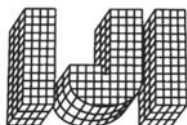
17. Een substantieel verschil. Let wel: we hebben het dan over huishoudens met een gezamenlijk netto-inkomen vanaf € 1.530 voor alleenstaanden en vanaf € 2.151 voor gehuwden/samenwonenden en eenoudergezinnen.

In de prijsstelling boven de Wrb-grens ligt de echte belemmering in de toegang tot het recht. De markt werkt niet zodanig dat dit leidt tot voor de burger acceptabele tarieven. Wij zijn benieuwd naar het antwoord van de advocatuur. Uit eerdere reacties blijkt dat dit niet het proDeofonds van Mans is. Uitsluitend de rechtsbijstandverzekeraar dan?

(Frans Ohm, directeur Raad voor Rechtsbijstand in Amsterdam en Lia Combrink, onderzoeker bij deze Raad)

Advertenties

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW
's-Gravenhage
telefoon 070-3460974
telefax 070-3625235
E-mail iji@worldonline.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht- en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

De brochure inzake taak, werkwijze en tarifiering wordt op verzoek toegezonden.

Bezoek onze site: www.iji.nl

TOGA *atelier* Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67

Pensioenadviesbureau Mr. H.N.J. Bijvoet

sinds 1982

Keizersgracht 403

1016 EK Amsterdam

www.chezpied.nl

nick.bijvoet@chezpied.nl

tel: 020 623 54 21

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie (w.o. Advocatenpaspoort)	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (brochures, Vademecum)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige (praktijk)vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (BO) (vragen van stagiaires inzake BO) (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) (vragen van stagiaires inzake VSO en erkende opleidingsinstellingen)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO) (vragen van erkende opleidingsinstellingen en advocaten inzake PO-punten)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO) (ontheffingen PO)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

VSO

Personen- en familierecht

Huwelijksvermogensrecht en Alimentatierecht en -rekenen

28-02-2007 09:30 - 16:30

02-03-2007 09:00 - 17:00

Plaats Utrecht

Doelgroep VSO/PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Vermande

Studiedagen,

tel. 070-3150760

Docent(en) mr. B. Breederveld,

mr. A.R. van Wieren, mr.

L.H.M. Zonnenberg

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

10 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

10 Totaal

Straf(proces)recht

Studiereis Colombia 3

08-02-2007 08:30 - 14:00

09-02-2007 08:30 - 14:00

10-02-2007 08:30 - 14:00

11-02-2007 08:30 - 14:00

12-02-2007 08:30 - 14:00

13-02-2007 08:30 - 14:00

Plaats Colombia

Doelgroep VSO/PO

Niveau **

Instelling CaPijn,

tel. 020-5237667

Docent(en) prof. dr. T.

Broeders, prof. E. Elias, prof.

mr. T.H.A. de Roos

Cursusprijs € 3.150 exclusief

BTW

Opleidingspunten

20 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

20 Totaal

PO

Arbeidsrecht

Highlights Arbeidsrecht

Jurisprudentie 2006

07-02-2007 13:00 - 17:15

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Kluwer Opleidingen,

tel. 0570-673568

Docent(en) prof. mr. G.J.J.

Heerma van Voss, mr. S.F. Sagel

Cursusprijs € 545 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

De zieke werknemer

14-02-2007 09:30 - 17:00

07-03-2007 09:45 - 16:30

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor

Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en) drs. W.J.

Achterveld, mr. D.J. Buijs,

drs. R.A. Heida, mr. M.C.P.H.

Houben, mr. drs. P.M.T.

Konings, mr. J. Meijer, mr. drs.

D.W.M. Weesie, prof. mr. W.A.

Zondag

Cursusprijs € 723 exclusief BTW

Opleidingspunten

11 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

11 Totaal

Nieuw ontslagrecht en WW

15-02-2007 09:50 - 16:25

Plaats Utrecht/Nieuwegein

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Vermande

Studiedagen,

tel. 070-3150760

Docent(en) mr. G.C. Boot, mr.

R. Hansma, drs. L. Jansen, mr.

J. Meijer

Cursusprijs € 645 exclusief BTW

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Outsourcing: (g)een succes

27-03-2007 10:00 - 16:45

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Vermande

Studiedagen,

tel. 070-3150760

Docent(en) mr. J.H. Even, mr.

dr. S.F.H. Jellinghaus, prof.

dr. D. Rijsenbrij, mr. L.C.J.

Sprengers

Cursusprijs € 645 exclusief BTW

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Lezing Arbeidsrecht -

Schade tijdens het werk

03-04-2007 13:30 - 17:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling VU Law Academy,

tel. 020-5986255

Docent(en) mr. M. van Eck, mr.

M. Hoogendoorn

Cursusprijs € 175 inclusief BTW

Opleidingspunten

02 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

02 Totaal

Burgerlijk (proces)recht

Actualiteiten Kooprecht

08-02-2007 13:00 - 17:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Kluwer Opleidingen,

tel. 0570-673568

Docent(en) mr. T.H.M. van

Wechem

Cursusprijs € 525 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Praktijkmiddag Praktisch

procederen in de familierecht-

praktijk

03-04-2007 13:00 - 18:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling KSU Studie,

tel. 020-4496420

Docent(en) mr. T.J.

Kreeftenberg

Cursusprijs € 360 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Praktisch bewijzen

18-04-2007 13:30 - 18:00

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Kluwer Opleidingen,

tel. 0570-673568

Docent(en) prof. mr. P.A. Stein,

mr. J.W. Westenbergh

Cursusprijs € 525 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Faillissements- en

insolventierecht

Financiering en zekerheden

15-02-2007 10:00 - 17:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Vermande

Studiedagen,

tel. 070-3150760

Docent(en) mr. E. Loesberg,

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

mr. M.P. van Sint Truiden, mr. drs. A.S.K. Terng, mr. H.J. Tulp
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Gezondheidsrecht

Wet- en regelgeving in de Gezondheidszorg

14-02-2007 10:00 – 17:00
15-02-2007 10:00 – 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Studiecentrum voor Bedrijf & Overheid, tel. 040-2974889
Docent(en) mr. J.W. van der Gronden, mr. dr. H.E.G.M. Hermans, drs. A.A. Lakerveld, mr. drs. R.W. Verrips
Cursusprijs € 1.599 exclusief BTW
Opleidingspunten
11 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
11 Totaal

Intellectuele eigendom

Actualiteitenbijeenkomst sectie IE/ICT

30-01-2007 12:30 – 16:00
29-05-2007 12:30 – 16:00
11-09-2007 12:30 – 16:00
Plaats Zutphen
Doelgroep PO
Niveau * Actualiteiten
Instelling Nysingh advocaten-notarissen N.V., tel. 055-5271387
Docent(en) mr. H.W. de Weijs
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
09 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
09 Totaal

Letselschade

Rekenkundige rapporten en berekeningen voor de rechterlijke macht

08-02-2007 09:30 – 16:30
Plaats Ede
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Laumen

Rekenkundige Expertise & Opleidingen, tel. 0318-629429
Docent(en) J. Laumen
Cursusprijs € 400 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Ondernemingsrecht

Actualiteiten (internationaal)

ondernemingsrecht
08-02-2007 16:00 – 18:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Juridisch PAO Utrecht, tel. 030-2537022/7032
Docent(en) prof. mr. A.F.M. Dorresteyn
Cursusprijs € 295 geen BTW
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

Onroerendgoedrecht

Actualiteitenmiddag Vastgoedrecht 2007
08-02-2007 13:45 – 17:35
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *** Actualiteiten
Instelling Vereniging voor Vastgoed Juristen, tel. 030-2121667
Docent(en) mr. A.G.A. Nijmeijer, mr. J. Rakhan, mr. F.P. Sickinghe, prof. mr. A.A. van Velten, mr. G. Verberne
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Overige rechtsgebieden

Juridische issues in de Media

14-03-2007 09:50 – 16:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Euroforum, tel. 040-2974889
Docent(en) mr. I. Brakman, mr. M. de Kemp, mr. D. van der Kolk, mr. B. Le Poole, mr. A.

Ottow, mr. A. Ploeger, mr. W. Wefers Bettink
Cursusprijs € 849 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Lezing Actualiteiten

Pensioenrecht – Pensioenwet:

vereiste documentatie
28-03-2007 13:30 – 17:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling VU Law Academy, tel. 020-5986255
Docent(en) mr. K. Bitter, mr. J. Polman-Jager
Cursusprijs € 175 inclusief BTW
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

Personen- en familierecht

Symposium Utrecht Centre for European Research into Family Law

09-02-2007 13:00 – 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Juridisch PAO Utrecht, tel. 030-2537022/7032
Docent(en) prof. dr. K. Boele-Woelki, mr. J. Gerritse, prof. dr. T. van der Lippe, prof. dr. F. Swennen, mr. A. Willems
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Huwelijksvermogensrecht en Alimentatierecht en -rekenen

28-02-2007 09:30 – 16:30
02-03-2007 09:00 – 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep VSO/PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen, tel. 070-3150760
Docent(en) mr. B. Breederveld, mr. A.R. van Wieren, mr. L.H.M. Zonnenberg

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

Ruimtelijke-ordeningsrecht en milieurecht

Juridische actualiteiten kabels en leidingen

14-02-2007 09:30 – 17:00
Plaats Leiden
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen, tel. 070-4415745
Docent(en) mr. A.R. Klijn, drs. W.G.B.M. de Natris, mr. J.C. Toorman
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Basiscursus Ruimtelijke Ordening
25-04-2007 09:45 – 16:30
26-04-2007 09:45 – 16:30
Plaats Eindhoven
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Studiecentrum voor Bedrijf & Overheid, tel. 040-2974889
Docent(en) mr. C.W.M. van Alphen, mr. A.W. Klaassen
Cursusprijs € 1.599 exclusief BTW
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

Straf(proces)recht

Studereis Colombia 3

08-02-2007 08:30 – 14:00
09-02-2007 08:30 – 14:00
10-02-2007 08:30 – 14:00
11-02-2007 08:30 – 14:00
12-02-2007 08:30 – 14:00
13-02-2007 08:30 – 14:00
Plaats Colombia
Doelgroep VSO/PO
Niveau **
Instelling CaPijn, tel. 020-5237667
Docent(en) prof. dr. T. Broeders, prof. E. Elias, prof. mr. T.H.A. de Roos
Cursusprijs € 3.150 exclusief BTW
Opleidingspunten
20 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
20 Totaal

Praktijkmiddag Verweer in strafzaken

24-04-2007 13:00 – 17:45
Plaats Arnhem
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling KSU Studie, tel. 020-4496420
Docent(en) mr. H.H.M. van Dijk, mr. P.W. van der Kruijs
Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

ADR/Mediation

Basisopleiding Scheidingsbemiddeling leergang 4 (BOS 4)

30-01-2007 09:45 – 20:00
31-01-2007 09:15 – 17:00
26-03-2007 09:45 – 17:00
08-05-2007 09:45 – 20:00
09-05-2007 09:15 – 17:00
21-06-2007 09:45 – 20:00

22-06-2007 09:15 - 17:00
 24-09-2007 09:45 - 17:00
 14-11-2007 09:45 - 17:00
 Plaats Zeist
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Stichting Instituut voor Mediation & Familierecht Opleiding,
 tel. 070-3626846
 Docent(en) mr. M.H. van Beurden, mr. B.M. Lips, mr. E. Loeb, drs. D.H.D. MacGillavry, mr. A.M. van Riemsdijk, drs. F.M.H.N. Schiffers, mr. L.H.M. Zonnenberg
 Cursusprijs € 3.750 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 48 Beroepsvaardigheden - Management/Organisatie
 60 Totaal

Master of dispute Resolution
 01-02-2007 09:00 - 17:00
 02-02-2007 09:00 - 17:00
 21-02-2007 09:00 - 17:00
 19-04-2007 09:00 - 17:00
 17-05-2007 09:00 - 17:00
 18-05-2007 09:00 - 17:00
 14-06-2007 09:00 - 17:00
 15-06-2007 09:00 - 17:00
 13-09-2007 09:00 - 17:00
 14-09-2007 09:00 - 17:00
 18-10-2007 09:00 - 17:00
 19-10-2007 09:00 - 17:00
 15-01-2008 09:00 - 17:00
 21-01-2008 09:00 - 17:00
 04-02-2008 09:00 - 17:00
 05-02-2008 09:00 - 17:00
 Plaats Amsterdam/Utrecht
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Amsterdams ADR Instituut,
 tel. 020-5253749
 Docent(en) mr. D. Allewijn,

dr. ir. A.P. Baanders, drs. N. Bremerkamp, dr. K. Cloke, dr. M.C. Euwema, mr. F. Haak, mr. C. de Jong, dr. A. Nauta, mr. M. Pel, mr. A.M. van Riemsdijk, mr. M. Schreuder-Tromp, prof. mr. L.C.J. Sprengers, prof. A. Zerkin
 Cursusprijs € 9.800 geen BTW
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 70 Beroepsvaardigheden - Management/Organisatie
 80 Totaal

Mediation in arbeidsconflicten
 29-03-2007 09:30 - 17:00
 Plaats Leusden
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Elsevier Congressen,
 tel. 070-4415745
 Docent(en) mr. G.R.A. Apol, mr. J.C. van der Hoek

Cursusprijs € 899 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 - Juridisch
 06 Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Overige vaardigheden
Masterclass Talent-management
 13-02-2007 09:00 - 17:30
 Plaats Utrecht
 Doelgroep PO
 Niveau ***
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3150760
 Docent(en) drs. S. Spoelstra
 Cursusprijs € 695
 Opleidingspunten
 - Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 06 Management/Organisatie
 06 Totaal

Beëdigd als advocaat en procureur

Arkel, mr. R. van, Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl
Asselt, mw. mr. M.L. van, Burg. Dijkmeesterweg 6 (7201 AL) postbus 340 (7200 AH) Zutphen, tel. 0575-511771, fax 0575-517517
Basten, mw. mr. H.A. van, Maliesingel 20 (3581 BE) postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel. 030-2320800, fax 030-2341644, e-mail info@wijnenstael.nl
Berg, mw. mr. C.W. van den, Burgemeester Roelenweg 11 (8021 EV) postbus 600 (8000 AP) Zwolle, tel. 038-4259200, fax 038-4259252, e-mail info@nysingh.nl
Berkel, mr. G.H.G.M. van, Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel.

010-2010500, fax 010-2010501, e-mail vanberkel@vmw.nl
Broekhuijsen, mr. M.P. van, Claude Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517555, fax 020-6267949, e-mail m.van.broekhuijsen@houthoff.com
Brouwer, mw. mr. J.C., Groot Hertoginnelaan 26 (2517 EG) postbus 18598 (2502 EN) Den Haag, tel. 070-3115411, fax 070-3115412
Campen, mr. A.C.C. van, Taalstraat 54 (5261 BG) Vught
Demacker, mw. mr. P.R.H., St. Canisiusingel 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl
Draisma, mw. mr. A.C., Pythagoraslaan 2 (3584 BB) postbus 85250 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121111, fax 030-2121333, e-mail utrecht@cms-dsb.com

Elstgeest, mw. mr. A.J.M., Klaproos 2 (1716 VS) postbus 10 (1716 ZG) Opmeer, tel. 0226-354884, fax 0226-354269, email info@klaverpartnersadvocaten.nl
Evers, mw. mr. S.I., Parkstraat 31 (2514 JD) postbus 30311 (2500 GH) Den Haag, tel. 070-3538800, fax 070-3538811, e-mail info@twobirds.com
Eijkeren, mw. mr. A. van, Tiendweg 30-a (2671 SB) postbus 99 (2670 AB) Naaldwijk, tel. 0174-614656, fax 0174-623680, e-mail info@evertsvogelaarspijser.nl
Eijnden, mw. mr. J.F.T.A. van den, Botersloot 163 (3011 HE) postbus 30241 (3001 DE) Rotterdam, tel. 010-2060450, fax 010-2060451, e-mail avdeijnden@lawton.nl
Feenstra, mw. mr. I.I., Koninginnegracht 27 (2514 AB) Den Haag, tel. 070-3560422, fax 070-3638191, e-mail info@solonlegal.nl

Gier, mr. J. de, Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111
Glind, mr. M. van de, Velserbeek 1 (1981 LA) Velsen-Zui, postbus 397 (1970 AJ) IJmuiden, tel. 0255-547800, fax 0255-511933, e-mail info@tanger.nl
Gomez Espinosa, mw. mr. S., Klompweg 22 (5062 AJ) postbus 42 (5060 AA) Oisterwijk, tel. 013-5299600, fax 013-5299601, e-mail info@vangelderadvocaten.nl
Grinsven, mw. mr. C.E.P. van, Prof. Cobbenhagenlaan 75 (5037 DB) postbus 414 (5000 AK) Tilburg, tel. 013-4668888, fax 013-4668866, e-mail advocaten@devoort.nl
Grijpma, mw. mr. I., Sophialaan 1 (8911 AE) postbus 851 (8901 BR) Leeuwarden, tel. 058-2121075, fax 058-2126449, e-mail leeuwarden@dehaaninfo.nl

Haak, mr. S., Ln Copes van Cattenburch 62 (2585 GC) Den Haag, tel. 070-3384040, fax 070-3501150
Hooft, mw. mr. drs. A.J. van, 120 rue du frauborg Saint Honoré (75008) Parijs/FR
Hoppers, mw. mr. F.V.I.M., van Schaeck Mathonsingel 4 (6512 NA) postbus 55 (6500 AB) Nijmegen, tel. 024-3813131, fax 024-3222074, e-mail info@dirkzwager.nl
Hunnekens, mr. B.M.W., Professor Dr. Dorgelolaan 14 (5613 AM) postbus 3 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2626600, fax 040-2626400, e-mail info@hollandlaw.nl
Jadib, mw. mr. I., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 EN) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-4148444
Kaars Sijpestein-Gan, mw. mr. S.K.N., Groot Hertoginnelaan 26 (2517 EG) postbus 18598 (2502 EN) Den Haag, tel. 070-3115411, fax 070-3115412

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Koele, mr. G.J., van Stolkweg 10 (2585 JP) postbus 80504 (2508 GM) Den Haag, tel. 070-3504055, fax 070-3506187, e-mail info@wtsadvocaten.nl

Koevoets, mw. mr. M.M., Boompjes 40 (3011 XB) postbus 546 (3000 AM) Rotterdam, tel. 010-4005100, fax 010-4005111, e-mail mail@kneppelhout.nl

Koning, mr. M.W. de, Prins Bernhardstraat 1 (6521 AA) postbus 1094 (6501 BB) Nijmegen, tel. 024-3828384, fax 024-3828388, e-mail info@htenr.nl

Kroneman, mr. W., van Stolkweg 10 (2585 JP) postbus 80504 (2508 GM) Den Haag, tel. 070-3504055, fax 070-3506187, e-mail info@wtsadvocaten.nl

Kruis-van de Spijker, mw. mr. W. van der, Sacramentsweg 85 (5401 HZ) postbus 771 (5400 AT) Uden, tel. 0413-266191, fax 0413-258074

Lee, mr. T.H., Piet Heinstraat 7 (7204 JN) postbus 210 (7200 AE) Zutphen, tel. 0575-583758, fax 0575-583737, e-mail info@nysingh.nl

Litjens, mw. mr. M.B.W., Angelsloerdijk 29-b (7822 HK) postbus 211 (7800 AE) Emmen, tel. 0591-610880, fax 0591-610040, e-mail mbw@buismanadvocaten.nl

Lopes Cardozo, mw. mr. R.A.E., Heemraadssingel 105 (3022 CB) postbus 26014 (3002 EA) Rotterdam, tel. 010-2444344, fax 010-2440091, e-mail r.lopescardozo@leijnseartz.com

Mak, mr. M., Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 070-3285325

Meer, mw. mr. N.M. van der, Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-4148444

Meerburg, mr. J.H., Anna van Saksenlaan 30 (2593 HT) postbus 93455 (2509 AL) Den Haag, tel. 070-3746300, fax 070-3746333, e-mail info@ekelmansenmeijer.nl

Mesker, mr. C.P., Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Molenaar, mr. N., Botersloot 163 (3011 HE) postbus 30241 (3001 DE) Rotterdam, tel. 010-2060450, fax 010-2060451, e-mail nmolenaar@lawton.nl

Mulder, mw. mr. K.M., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail info@vmw.nl

Nicholson, mw. mr. J.G., Stadhouderslaan 49 (3583 JD) postbus 14028 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2520855, fax 030-2520841, e-mail kantoor@stadhouders.nl

Nijkamp, mw. mr. O.N.P., Arkelstraat 128 (4201 KH) Gorinchem, tel. 0345-504400, e-mail o.nijkamp@nijkampadvies.com

Paans, mw. mr. S.J., Schilderstraat 32-a (3011 ET) Rotterdam, tel. 010-2411511, fax 010-4144105, e-mail sandra@seebregts-saey.nl

Papilaja, mw. mr. S., Parkstraat 107 (2514 JH) postbus 30457 (2500 GL) Den Haag, tel. 070-3760606, fax 070-3651856, e-mail info-adv@barentskrans.nl

Polak, mw. mr. L., Stadsring 189 (3817 BA) postbus 765 (3800 AT) Amersfoort, tel. 033-4613048, fax 033-4617240, e-mail l.polak@letselschade-advocaten.nl

Roy, mw. mr. R.G.N. le, Dreef 22 (2012 HS) postbus 5287 (2000 CG) Haarlem, tel. 023-5125025, fax 023-5125060, e-mail leroy@kad.vl.nl

Ruys, mr. H.Ph., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail ruys@vmw.nl

Slappendel, mw. mr. E.A., Tielweg 30 (2803 PK) postbus 155 (2800 AD) Gouda, tel. 0182-518433, fax 0182-522684, e-mail email@lagrolaw.nl

Snethlage, mw. mr. S.E., Boompjes 258 (3011 XZ) postbus

2295 (3000 CG) Rotterdam, tel. 010-4065064, fax 010-4065091, e-mail scarlett.snethlage@hollandlaw.nl

Stelt, mw. mr. P. van der, Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-4148444, e-mail paula.vanderstelt@nautadutlil.com

Sijnesael, mw. mr. E., Gortstraat 36 (4331 LC) postbus 44 (4330 AA) Middelburg, tel. 0118-620000, fax 0118-651111, e-mail evelien@mrkoller.nl

Vainas, mr. D., Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 070-3285325

Verbong, mw. mr. K.G.J., Het Bat 16 (6211 EZ) postbus 865 (6200 AW) Maastricht, tel. 043-3506100, fax 043-3506109, e-mail info@pfeil-heuts.nl

Vlaarding, mw. mr. S.L. van, Koningin Emmaplein 7 (3016 AA) Rotterdam, tel. 010-2415777, fax 010-2415770, e-mail vanvlaarding@ludwigvandam.nl

Voskamp, mr. H.B., Lichtenauerlaan 124 (3062 ME) postbus 4006 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2723222, fax 010-2723220, e-mail info@shadv.nl

Wakelkamp, mr. R.G., Einsteindreef 109-113 (3562 GB) postbus 9907 (3506 GX) Utrecht, tel. 030-2635050, fax 030-2635060, e-mail info@vrau.nl

Werkhoven, mr. M.A. van, Oranjesingel 53-55 (6511 NP) postbus 1106 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810990, fax 024-3232266, e-mail info@brunet.nl

Westerhuis, mw. mr. C.B.F.M., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-4148444

Westra, mr. D.A., Prins Hendrikstraat 8 (8911 BK) postbus 222 (8901 BA) Leeuwarden, tel. 058-2122444, fax 058-2133666, e-mail welkom@rotshuizengeense.nl

Wevers, mr. M., Piet Heinstraat 7 (7204 JN) postbus 210 (7200 AE) Zutphen, tel. 0575-583758,

fax 0575-583737, e-mail info@nysingh.nl

Wijngaarden, mw. mr. G. van, Piet Heinstraat 7 (7204 JN) postbus 210 (7200 AE) Zutphen, tel. 0575-583758, fax 0575-583737, e-mail info@nysingh.nl

Yildiz, mr. F., Rijswijkseplein 39 (2516 EB) Den Haag, tel. 070-3882000, fax 070-3886610, e-mail info@huygenspark-advocaten.nl

Praktijk neergelegd

Aerts, mr. J.J. Amsterdam 12-10-2006

Arendse, mw. mr. J.C. Amsterdam 30-11-2006

Back, mw. mr. A.A. de Amsterdam 01-10-2006

Beek, mw. mr. M. van de Nijmegen 01-12-2006

Bekker, mr. F.W.M. Boxtel 05-10-2006

Boitelle, mw. mr. E.A. Velsen-Zuid 01-10-2006

Bosgraaf, mw. mr. J.B. Nijmegen 15-10-2006

Brazão Gomes, mr. R.C. Rotterdam 01-07-2006

Brugmans, mr. J.E. Amsterdam 01-10-2006

Casparis, mw. mr. P. de Zoetermeer 01-09-2006

Cate, mw. mr. M.E. ten Utrecht 31-10-2006

Daalen, mw. mr. D.M. van Amsterdam 01-10-2006

Derksen, mr. G.R. Amsterdam 07-11-2006

Doorduijn, mr. N. Amsterdam 01-10-2006

Duttenhofer, mw. mr. J.S. Amsterdam 30-11-2006

Es, mr. L. van Amsterdam 30-11-2006

Freeke, mw. mr. C.R.H. Amsterdam 21-11-2006

Gelein Vitringa, mw. mr. P.S. van Amsterdam 01-10-2006

Gooijer, mr. R. de Amsterdam 30-11-2006

Grimbergen, mw. mr. C.A. Rotterdam 01-11-2006

Haan, mr. J.C. Almere 26-09-2006

Haan, mr. M.E.J. de Rotterdam 01-10-2006

Harmsen, mr. B.T. Amsterdam 01-11-2006

Hettema, mr. J. Brussel/BE 30-09-2006

Hoogstraate, mr. M. Amsterdam 30-11-2006

Hoppenbrouwers, mw. mr. A.M. Rotterdam 29-09-2006

Hugenholtz, mw. mr. C.H. Amsterdam 30-11-2006

Ilik, mw. mr. E. Amsterdam 01-11-2006

Jansen, mw. mr. J.A.M. Den Haag 01-09-2006

Jansen, mw. mr. M.A.J. Amsterdam 29-11-2006

Janssen, mw. mr. G.W.M. Zaltbommel 05-10-2006

Jap-A-Joe Blagrove, mw. dr. mr. M.I. Utrecht 03-10-2006

Jong, mw. mr. drs. F.J.A. de Amsterdam 01-11-2006

Jongsma, mw. mr. S. Utrecht 01-11-2006

Kaai, mr. S.G. Utrecht 30-11-2006

Kaden, mw. mr. M.C. van der Rotterdam 01-10-2006

Kenkel-van de Ven, mw. mr. G.E.F. Valkenswaard 01-11-2006

Keuper, mw. mr. F. Amsterdam 30-11-2006

Keus, mw. mr. L.S. Arnhem 01-11-2006

Keijser, mw. mr. P.M. Amsterdam 30-11-2006

Koek, mr. E.H.K.J. Gouda 01-10-2006

Koning, mw. mr. H.J. Amsterdam 28-11-2006

Lam-Tjabbes, mw. mr. C.H.J. Zutphen 01-06-2006

Lamers, mw. mr. H.J.M. Ede 04-12-2006

Lange, mw. mr. C.S. de Breda 01-12-2006

Leermakers-Doppenberg, mw. mr. I. Breda 01-12-2006

Leferink, mw. mr. J.M.G. Amersfoort 01-11-2006

Leon, mr. A. de Utrecht 13-10-2006

Leunissen, mw. mr. C.S. Amsterdam 11-10-2006

Ludwig, mr. W.S. Nieuwegein 01-10-2006

Magielsen, mr. R.A. Middelharnis 01-10-2006

Mallon-Keijzer, mw. mr. I.A. Utrecht 30-09-2006

Man, mw. mr. Y.S. Amsterdam 01-11-2006

Mast, mw. mr. S. Rotterdam 01-10-2006

Meeter, mr. F. Rotterdam 30-09-2006

Mohnen, mw. mr. A.M. Venlo 01-12-2006

Mulder, mr. M.A. Amsterdam 30-11-2006

Nagel, mr. E.J. Amsterdam 01-11-2006

Need, mw. mr. L.L.M. Amsterdam 30-11-2006

Neijs, mw. mr. P. de Leusden 01-10-2006

Nunnikhoven, mr. O.M. Amsterdam 30-11-2006

Oudakker, mr. E. Amsterdam 01-10-2006

Oudijk, mw. mr. drs. D. Enschede 01-09-2006

Pelt, mw. mr. S.C. van Breda 27-09-2006

Pomeren, mw. mr. M.J. van Amsterdam 01-10-2006

Range, mw. mr. drs. C.R. Rotterdam 01-11-2006

Reimers, mr. H.K.O. Amsterdam 04-12-2006

Reuder, mw. mr. I.C. Utrecht 10-10-2006

Rientjes, mr. B.A. Heerlen 01-09-2006

Rietjens, mr. B. Amsterdam 01-11-2006

Rooy, mw. mr. drs. S.A.B. van Amsterdam 25-10-2006

Roos, mw. mr. S.A.D.D. de Eindhoven 02-10-2006

Ruiter, mw. mr. C.A. de Amsterdam 01-12-2006

Rijs, mw. mr. S.W.C. Venlo 20-11-2006

Salomons, mw. mr. M.J. Amsterdam 01-10-2006

Schoe, mw. mr. F.G. Amsterdam 28-11-2006

Schut, mw. mr. E.M. London/GB 30-11-2006

Smale, mw. mr. E.H. Breda 31-10-2006

Speelman-Schatlmann, mw. mr. F.M. Amsterdam 01-10-2006

Spiegel, mw. mr. M. Amsterdam 01-10-2006

Stokman, mw. mr. F.M.H. Schiphol-Rijk 18-10-2006

Stormink, mw. mr. J.H.J. Mariaheide 01-12-2006

Stroo, mw. mr. C.M. Dordrecht 01-10-2006

Tan, mw. mr. I.A. Rotterdam 18-09-2006

Veerman, mr. I.T.C.M. Amsterdam 30-11-2006

Vorst-Engels, mw. mr. M.S. Eindhoven 19-10-2006

Vos, mw. mr. C.J.C. Haarlem 25-11-2006

Vos, mr. J.B.M. Amsterdam 14-11-2006

Vos-Kruijff, mw. mr. S.M. Den Haag 01-11-2006

Wesseling, mr. R.N.M. Amsterdam 28-11-2006

Wessels, mw. mr. M.K.J. Breda 31-10-2006

Wiersma, mr. C.T. Amsterdam 04-12-2006

Wilgenburg, mr. H.N.M.M. van Leeuwarden 01-12-2006

Winkel, mw. mr. K.A. Amsterdam 14-11-2006

Wijnstekers, mw. mr. N.G. Utrecht 07-06-2006

Zalingen, mr. C. van Nijkerk 01-12-2006

Zwartbol, mr. A. Alblasserdam 30-09-2006

Zwerus, mr. M.S. Amsterdam 29-09-2006

Kantoorverplaatsing

Baaren, mr. P.C.A. (Eindhoven): Eindhovenseweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2212135, e-mail info@boomen.nl

Bartman, mr. S.M. (Amsterdam): Parkstraat 107 (2514 JH) postbus 30457 (2500 GL) Den Haag, tel. 070-3760606, fax 070-3651856, e-mail info-adv@barenskranen.nl

Beilen, mr. H.A. van: Balthasar Bekkerwei 104 (8914 BE) postbus 1274 (8900 CG) Leeuwarden, tel. 058-2991131, fax 058-2998985, e-mail vanbeilen@vanbeilenrauwverda.nl

Bentum, mr. S.E. (Utrecht): Parkstraat 31 (2514 JD) postbus 30311 (2500 GH) Den Haag, tel.

070-3538800, fax 070-3538811, e-mail info@twobirds.com

Bressers, mw. mr. K.H. (Uden): Eindhovenseweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2212135, e-mail kbressers@boomen.nl

Broekhuysen, mw. mr. L.A. (Vleuten): Kousteensedijk 3 (4331 JE) postbus 240 (4330 AE) Middelburg, tel. 0118-656060, fax 0118-636178, e-mail labroekhuysen@avdw.nl

Buitenhuis, mw. mr. A.M. (Uithoorn): Nieuwe Zeeweg 7 (2201 TU) postbus 15 (2200 AA) Noordwijk ZH, tel. 071-3646400, fax 071-3619403, e-mail info@brinkadvocaten.nl

Dolk, mr. A.J.: Jacob Bontiusplaats 9 (1018 LL) postbus 1660 (1000 BR) Amsterdam, tel. 020-4283200, fax 020-4283200, e-mail arthur.dolk@dolk-lawyers.eu

Dorp, mw. mr. N. van: Schippersgracht 13 (1011 TR) postbus 75538 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-5300160, fax 020-5300170, e-mail dorp@solv.nl

Douma, mr. A.S. (Amsterdam): Laan van Vredenoord 1 (2289 DA) Rijswijk ZH, tel. 070-4140516, fax 070-4154029

Eelman, mw. mr. J.M. (Den Haag): Apollolaan 58 (1077 BC) Amsterdam, tel. 020-4705151, fax 020-6750946

Epema, mw. mr. S.: Laan op Zuid 202 (3071 AA) postbus 5191 (3008 AD) Rotterdam, tel. 010-4816622, fax 010-2100079, e-mail hsadv@luna.nl

Gaal, mr. F.H.J. van (Den Bosch): Graafseweg 592 (6603 CM) postbus 71 (6600 AB) Wijchen, tel. 024-6487240, fax 024-6419976, e-mail vangaal@jansenvangaal.nl

Gerris, mw. mr. M.T. (Waalre): Baroniestraat 35 (5281 JB) postbus 830 (5280 AV) Boxtel, tel. 0411-689450, fax 0411-689359, e-mail gerris@vedder.nl

Ginneken, mw. mr. A.M.R. van: Maliebaan 100 (3581 CZ) postbus 9212 (3506 GE) Utrecht, tel. 030-2322222,

fax 030-2321908, e-mail vanginneken@bvgadvocaten.nl

Hoelen, mr. M.C.: Claude Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517555, fax 020-6267949, e-mail info.amsterdam@bakernet.com

Hovers, mr. T.: Apollolaan 119 (1077 AP) postbus 75179 (1070 AD) Amsterdam, tel. 020-3058387, fax 020-3058389, e-mail hovers@sosadvocaten.nl

Jansen, mr. A.C.H. (Nijmegen): Graafseweg 592 (6603 CM) postbus 71 (6600 AB) Wijchen, tel. 024-6487240, fax 024-6419976, e-mail jansen@jansenvangaal.nl

Knippenberg, mr. M.S. van: Lasondersingel 123 (7514 BP) postbus 40209 (7504 RE) Enschede, tel. 053-4778722, fax 084-7335246, e-mail vanknippenberg@vanknippenberg.com

Kool, mw. mr. G.M. (Breukelen): Waverdijk 3 (3646 AS) postbus 199 (3640 AD) Mijdrecht, tel. 0297-583471, fax 0297-583482, e-mail info@advocatenkantoorcool.nl

Koopmans, mw. mr. S.M.: Pantheon 25 (7521 PR) postbus 109 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4804771, fax 053-4804288, e-mail s.m.koopmans@kienhuishoving.nl

Korpershoek, mw. mr. M.C.: Paradijslaan 159 (5611 KM) postbus 440 (5600 AK) Eindhoven, tel. 040-2393200, fax 084-7171313, e-mail korpershoek@louwersadvocaten.nl

Kort, mr. A.H.J. de (Helmond): Grote Cour 27 (5272 CG) Sint Michielsgestel, tel. 073-5530626, fax 073-5530636, e-mail info@advocatenkantoordekort.nl

Kramer, mr. G.: Haarlemmerweg 518 (1014 BL) postbus 21009 (1000 EX) Amsterdam, tel. 020-5848062, fax 020-5242050, e-mail gerrit.kramer@mail.ing.nl

Kroon, mr. W.J. van der (Dordrecht): Slotstraat 13 (4101 BH) postbus 114 (4100 AC)

Culemborg, tel. 0345-535358, fax 0345-534358

Louwers, mr. E.J.: Paradijslaan 159 (5611 KM) postbus 440 (5600 AK) Eindhoven, tel. 040-2393200, fax 084-7171313, e-mail louwers@louwersadvocaten.nl

Mank-Zwerver, mw. mr. A.C.F. (Roden): Nipkowitzweg 17 (8501 XH) postbus 120 (8500 AC) Joure, tel. 0513-415655, fax 0513-415696, e-mail info@aldersebaas.nl

Milani, mw. mr. N.C. (Amsterdam): Botter 1411 (8232) postbus 2009 (8203 AA) Lelystad, tel. 0320-255080, fax 0320-255064

Mulder, mw. mr. A.C.M. (Rijen): Baronielaan 161 (4818 PG) Breda, tel. 076-5222346, fax 076-5221215, e-mail mulder@baronie-advocaten.nl

Nicolai, mr. T.S.: Helperpark 302 (9723 ZA) postbus 1182 (9701 BD) Groningen, tel. 050-3144280, fax 050-3124985, e-mail info@yspeert.nl

Niessen-Cobben, mw. mr. R.M.P.G.: Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725300, fax 010-272540

Nome, mr. Chr.: Kerkenbos 11-03 b (6546 BC) Nijmegen, tel. 024-3812170, fax 024-3812169, e-mail secretariaat@advocatuur.org

Omme, mr. D.J.P. van (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail vanomme@vmw.nl

Omvlee, mw. mr. E.D. (Leusden): Ruimtesonde 10 (3824 MZ) Amersfoort, tel. 033-4556809, fax 033-4556879

Oosterom, mw. mr. A.R. (Rotterdam): Zuidplein 180 (1077 XV) Amsterdam, tel. 020-7996200, fax 020-7996300

Pennings, mr. M.E. (Venlo): Haringvliet 86 (3011 TG) postbus 22096 (3003 DB) Rotterdam, tel. 010-4332777, fax 010-4047959, e-mail pennings@rischen-nijhuis.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius, mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

Registratie tuchtrechtelijk verleden

Hof van Discipline, 9 januari 2006, nummer 4236 (mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Van Voorst van Beest, Schokkenbroek, Knottnerus en Benner)
Raad van Discipline Amsterdam, 14 december 2004 (mrs. Markx, Van den Berg, Van der Plas, Verviers, Voorhoeve)

Dat een deken een registratie bijhoudt van beslissingen van tuchtrechtelijke procedures en zonder toestemming van een advocaat uit die registratie informatie over die advocaat verstrekt aan de Raad van Discipline, is niet tuchtrechtelijk verwijtbaar. Mede is voor dat oordeel van belang dat er een voornemen ligt tot wijziging van de Advocatenwet opdat er een wettelijke grondslag komt voor de opslag en verstrekking van deze gegevens en het College Bescherming Persoonsgegevens bij besluit van 21 juli 2005 terzake een tijdelijke ontheffing aan de Orde heeft verleend.

Het is in het belang van een goede tuchtrechtspleging wanneer de deken bij zijn onderzoek naar een klacht ook het tuchtrechtelijk verleden van de advocaat betreft en de raad daarover inlicht.

- Advocatenwet artikel 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt)

Feiten

De klacht houdt in dat de deken ten aanzien van mr. Y en zonder diens toestemming een registratie heeft bijgehouden van beslissingen in eerdere tuchtrechtelijke procedures waar mr. Y als verweerder in is opgetreden en zon-

der diens toestemming de informatie in kwestie bij de behandeling van een nieuwe klacht aan de Raad van Discipline heeft verstrekt.

Overwegingen en beslissing van de raad

De raad stelt voorop dat het optreden van een deken als zodanig niet onder tuchtrechtelijke controle staat, tenzij de deken bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet worden zich schuldig te hebben gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt.

De raad acht bij de beoordeling van de klacht van belang dat de deken op grond van artikel 50 lid 1 sub c en artikel 58 sub d Advocatenwet een afschrift van de beslissingen van de Raad van Discipline en van het Hof van Discipline ontvangt. Voorts kan uit artikel 2 lid 2 Advocatenwet worden afgeleid dat de Raad van Toezicht geacht wordt een registratie bij te houden van deze tuchtrechtelijke beslissingen en gegevens daaruit te verstrekken aan organen en instanties als daar omschreven en bedoeld. Terecht is de deken over wie thans wordt geklaagd van oordeel dat bij zijn onderzoek ook betrokken kunnen worden eventueel eerdere tuchtrechtelijke beslissingen betreffende de advocaat over wie geklaagd wordt. De raad neemt ook in aanmerking dat het register uitspraken van de raad zelf en van het Hof van Discipline bevat, die voor de raad en het Hof van Discipline reeds toegankelijk zijn zonder toezending van een uittreksel daaruit door de deken. De deken is de raad en het hof slechts behulpzaam door toezending van dat uittreksel.

De raad verklaart de klacht ongegrond.

Overwegingen van het hof

Het is het hof ambtshalve bekend dat de in de klacht aan de orde gestelde handelwijze van de deken al sinds jaar en dag door (vrijwel) alle dekens en/of Raden van Toezicht wordt gevolgd.

Ingevolge de artikelen 50 lid 1 en 58 Advocatenwet worden afschriften van

de tuchtrechtelijke beslissingen van de Raden van Discipline en het hof toegezonden aan (onder meer) de deken van de orde waarvan de betrokken advocaat deel uitmaakt. Het bepaalde in artikel 2 lid 2 (tweede volzin) in verbinding met artikel 26 Advocatenwet brengt mee dat de Raden van Toezicht ervoor dienen zorg te dragen dat van iedere advocaat in hun arrondissement wordt bijgehouden (onder meer) of hij tuchtrechtelijk is veroordeeld. Hierin kan een wettelijke grondslag worden gevonden voor de registratie van de tuchtrechtelijke gegevens van een advocaat door de deken van de orde waartoe hij behoort. Het eerste onderdeel van de klacht, dat zich tegen deze registratie richt, is dan ook ongegrond.

Voor de tuchtrechter, die bij gegrondbevinding van een tegen een advocaat gerichte klacht moet beslissen over de aan hem op te leggen maatregel, vormt het tuchtrechtelijk verleden van die advocaat een relevante omstandigheid. Het is dan ook in het belang van een goede tuchtrechtspleging wanneer de deken, die ingevolge artikel 46c lid 2 Advocatenwet naar elke bij hem ingediende klacht een onderzoek dient in te stellen alvorens hij de klacht ter kennis van de Raad van Discipline brengt, bij zijn onderzoek ook het tuchtrechtelijk verleden van de betrokken advocaat betreft en de raad daarover inlicht. Door de jaren heen hebben de dekens op deze wijze gehandeld.

Tot de inwerkingtreding op 1 juli 1989 van de Wet persoonsregistraties (Stb. 1988, 665) bestonden er geen wettelijke bezwaren tegen de hiervoor weergegeven praktijk. De met deze wet ontstane belemmering is weggenomen door het op artikel 7 van die wet gebaseerde Besluit Gevoelige Gegevens van 19 februari 1993 (Stb. 1993, 158). Artikel 7 van dit besluit houdt in dat 'persoonsgegevens van tuchtrechtelijke aard, betreffende de toepassing van een wettelijk geregeld tuchtrecht, mogen zijn opgenomen in persoonsregistraties, gehouden door of ten behoeve van organen, diensten of instellingen die bij of krachtens de wet met de behandeling van de betrokken feiten zijn belast'.

De Wet persoonsregistraties is

ingetrokken bij de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) die op 1 september 2001 in werking is getreden (Stb. 2000, 302). Hoewel hiermee de wettelijke basis kwam te ontvallen aan het Besluit Gevoelige Gegevens, bleef ook nadien de bestaande praktijk met betrekking tot het aan de tuchtrechter mededelen van tuchtrechtelijke gegevens gehandhaafd. Het verstrekken van deze persoonsgegevens valt echter onder het verbod van artikel 16 van de nieuwe wet, terwijl een voorziening vergelijkbaar met die van het Besluit Gevoelige Gegevens ontbreekt. Aanvankelijk is hieraan geen of onvoldoende aandacht besteed. Toen echter duidelijk werd dat een voorziening diende te worden getroffen, heeft de Nederlandse Orde van Advocaten zich gewend tot het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP). Nadat de Minister van Justitie bij brief van 15 mei 2005 aan de orde had laten weten dat hij instemt met de instelling van een Centraal Tuchtrechtregister en dat de daarvoor noodzakelijke wijziging van de Advocatenwet ter hand zal worden genomen, heeft het CBP bij besluit van 21 juli 2005 een tijdelijke ontheffing als bedoeld in artikel 23, eerste lid, onder e, WBP aan de orde verleend voor een periode van twee jaar. Dit betekent dat het de deken thans weer vrijstaat op de gebruikelijk wijze aan de tuchtrechter informatie over het tuchtrechtelijke verleden van advocaten te verstrekken.

De deken heeft ter zitting van het hof verklaard dat hij begin 2003 een tegen klager gerichte klacht ter kennis heeft gebracht van de raad en bij de daarbij toegezonden stukken ook een zogenaamde antecedentenlijst heeft gevoegd. Uit het hiervoor overwogene volgt dat een wettelijke grondslag ter rechtvaardiging van deze ingevolge de WBP niet-toegestane handelwijze op dat moment ontbrak. De klacht stelt aan de orde de vraag of de deken hiervoor tuchtrechtelijk een verwijt treft. Voor de beantwoording van die vraag acht het hof de navolgende omstandigheden van belang. De deken handelde in zijn kwaliteit en zijn handelwijze kwam overeen met die welke toen en voordien door de deken placht te wor-

den gevolgd. Ook de tuchtrechter stond altijd geheel achter deze handelwijze, die van belang is voor een goede tuchtrechtspleging. Er zijn geen aanwijzingen dat het de bedoeling van de wetgever is geweest dat een einde zou komen aan deze voor de inwerkingtreding van de WBP reeds lang bestaande praktijk. Integendeel, het is de bedoeling de Advocatenwet zodanig te wijzigen dat daarvoor weer een wettelijke grondslag komt en in afwachting daarvan is door het CBP een tijdelijke voorziening getroffen.

Op grond van hetgeen hiervoor is overwogen, komt het hof tot het eindoordeel dat de deken niet tuchtrechtelijk kan worden verweten dat hij, handelend in zijn hoedanigheid van deken, de in de klacht bedoelde persoonsgegevens van klager aan de tuchtrechter heeft verstrekt.

Dit leidt tot de slotsom dat ook het tweede onderdeel van de klacht ongegrond is en de beslissing van de raad in stand kan blijven.

Beslissing

Het hof bekrachtigt de beslissing van de Raad van Discipline.

.....

Verrekenen declaraties zonder toestemming cliënt

Hof van Discipline, 13 januari 2006, nummer 3626 (mrs. Zwitser-Schouten, Beker, Heidinga, De Leeuw en Gründemann)

Raad van Discipline Arnhem, 8 april 2002 (mrs. De Vries, Langerer, Van de Loo, Poelmann en Van Wijmen)

Het is niet toegestaan een door de wederpartij als bijdrage in de proceskosten betaald bedrag, ontvangen op de derdenrekening van een advocaat, te verrekenen met de declaratie zonder toestemming van de cliënt.

- Artikel 46 Advocatenwet (1.4.3.1 Financiële verhouding)
- Gedragsregel 28, lid 2
- Boekhoudverordening artikel 3, lid 5

Feiten

Mr. X behandelt een bouw Arbitrage voor een cliënt. Het arbitrale vonnis houdt in dat aan de cliënt 7500 gulden moet worden betaald, terwijl de wederpartij ook 2500 gulden dient te vergoeden als bijdrage in diens proceskosten. Dat bedrag wordt door de wederpartij op de derdenrekening van mr. X betaald. Na enige discussie tussen mr. X en zijn cliënt over de kwaliteit van de rechtsbijstand laat mr. X weten bereid te zijn zijn slotdeclaratie te beperken tot het 'door de arbiter toegekende honorarium ad 2500 gulden inclusief kantoorkosten en BTW'.

De cliënt klaagt vervolgens over tal van aspecten van de aan hem verleende rechtsbijstand en daarnaast over de verrekening van het door mr. X geïncasseerde bedrag met de slotdeclaratie.

Overwegingen van de raad

Op grond van regel 28, lid 2 van de Gedragsregels voor Advocaten 1992 mag een advocaat zijn declaratie verrekenen met derdengelden, voor zover de cliënt daarmee instemt. Vast is komen te staan dat mr. X de ontvangen derdengelden zonder toestemming van klager met zijn nota heeft verrekend. Hieruit volgt dat dit klachtonderdeel gegrond is. Nu deze gelden werden betaald ten titel van kosten rechtsbijstand is niet geheel onbegrijpelijk dat mr. X in de veronderstelling verkeerde deze gelden te mogen verrekenen. In deze omstandigheid ziet de raad aanleiding af te zien van het opleggen van een maatregel.

Beslissing van de raad

De overige klachtonderdelen worden ongegrond verklaard, het klachtonderdeel in kwestie gegrond. Aan mr. X wordt geen maatregel opgelegd.

Noot

De klager heeft in deze zaak beroep ingesteld tegen de ongegrond bevonden klachtonderdelen, die alle betrekking hadden op de kwaliteit van het werk van mr. X. Ook maakte de klager in zijn

appellatie heftig bezwaren kenbaar tegen de beslissing op dit specifieke klachtonderdeel, maar daar heeft het hof geen acht op geslagen. De regel is immers dat een appellant niet-ontvankelijk is in zijn beroep tegen een gegrond bevonden onderdeel van de klacht. Enig begrip voor zijn bezwaar heb ik wél. Dat aan de klager een vergoeding voor de kosten van rechtsbijstand ten belope van NLG 2500 werd toegekend impliceert geenszins dat de advocaat die buiten de cliënt om mag verrekenen met zijn declaratie. Het is immers niet aan de rechter of aan de arbiter om te bepalen wat uiteindelijk de redelijke declaratie is en zijn beslissing betekent dus allermindst dat de advocaat op dat bedrag ook werkelijk aanspraak heeft. De advocaat mag er dus niet van-

uit gaan dat de arbiter, voor wat betreft de proceskostenveroordeling, het wel bij het rechte eind zal hebben gehad en de beslissing van de raad is daarom niet zonder meer begrijpelijk.

Er zijn wel (niet-gepubliceerde) uitspraken van de tuchtrechter over de situatie dat de advocaat aanvankelijk verrekent met zijn declaratie en vervolgens, als blijkt dat cliënt bezwaar heeft, het bedrag in kwestie terugstort. De cliënt heeft dan alleen een theoretisch risico gelopen dat verhaal niet meer mogelijk zou zijn, als de betwisting van de declaratie terecht blijkt te zijn geweest maar de onjuistheid blijft dan evenzeer bestaan. De advocaat kán immers insolvent raken tussen het tijdstip dat hij verrekent en het tijdstip dat de cliënt blijkt met die verrekening niet in te stemmen.

Ook als dat risico zich niet heeft verwezenlijkt is op zichzelf toch sprake van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen. Het wachten is nu op een beslissing over een ander geval dat in de praktijk ook wel met een zekere regelmaat zal voorkomen, waarin de advocaat aankondigt op een termijn van bijvoorbeeld een maand zijn declaratie met de ontvangen gelden te zullen gaan verrekenen, tenzij de cliënt voordien kenbaar maakt daar bezwaar tegen te hebben.

GJK.

.....

Advertenties

[recht]

Gerechtigheid. Rechtspraak. Recht wordt nageleefd of gehandhaafd. Recht is een mechanisme waarmee conflicten in een samenleving, tussen mensen of organisaties, kunnen worden beëindigd of beheerst.

Ter uitbreiding van ons team dat momenteel uit vier advocaten bestaat zijn wij op zoek naar een:

Ervaren advocaat medewerker

of een

Gevorderd advocaat - stagiaire

of een

Advocaat - stagiaire

Wij komen graag in contact met een enthousiaste advocaat medewerker met belangstelling voor het arbeids- en/of ondernemingsrecht of een stagiaire die opgeleid wil worden voor de algemene praktijk. Ons kantoor kent een plezierige, informele omgangssfeer waarbij kwaliteit en service hoog in het vaandel staan.

De kandidaat die wij zoeken beschikt over goede communicatieve vaardigheden, is collegiaal en heeft een stevige persoonlijkheid. Ons aanbod? Wij bieden goede begeleiding en de mogelijkheid om zelfstandig een interessante praktijk op te bouwen. Persoonlijke ontwikkeling wordt zeer gestimuleerd en de arbeidsvoorwaarden zijn prima.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Bennie van Zandvoort.

Uw sollicitatie met c.v. kunt u binnen 14 dagen richten aan mr Bennie van Zandvoort, Postbus 117, 5340 AC te Oss of verzenden per e-mail info@vanzandvoort.com

Van Zandvoort Advocaten

Molenstraat 117-119 • 5342 CA Oss • T 0412 637379

www.vanzandvoort.com • info@vanzandvoort.com

SJÖCRONA · VAN STIGT

A D V O C A T E N

DEN HAAG – ROTTERDAM

zoekt voor haar vestigingen in Rotterdam en Den Haag
advocaat-medewerkers

JE WILT EEN PRAKTIJK MET VOORNAMELIJK
FINANCIËLE, FISCALE EN ECONOMISCHE STRAFZAKEN

JE BESCHIKT OVER GOEDE JURIDISCHE KWALITEITEN

JE KAN MET PASSIE VERDEDIGEN

Is je stage (nagenoeg) afgerond en heb je een meer dan oppervlakkige ervaring in het behandelen van strafzaken? Of ben je deskundig op andere voor het bedrijfsstrafrecht belangrijke rechtsgebieden (zoals bestuurlijk sanctierecht en/of fiscaal recht)?

Ben je een stevige persoonlijkheid die in spannende situaties het hoofd koel houdt?
Ben je een teamspeler?
Ben je toe aan een uitdagende stap in je loopbaan?

Stuur dan je sollicitatiebrief (met uitvoerig cv) uiterlijk 6 februari 2007 naar:
S J Ö C R O N A · V A N S T I G T
t.a.v. Mw. Mr. H. J. van den Noort
Van Vollenhovenstraat 31
3016 BG Rotterdam

De eerste gespreksronde vindt medio februari plaats; uiterlijk drie weken daarna is de gehele procedure afgerond

Sollicitaties worden uiteraard vertrouwelijk behandeld

www.svsadvocates.com

Financiële, Fiscale,
Economische en
Commune strafzaken

Internationaal strafrecht

Straatsburg

Strafcassaties

RECHTS HULP ADVOCATEN ZUID

De Stichting Rechtshulp Zuid Advocaten is opgericht door medewerkers van de voormalige Bureaus Rechtshulp. Wij houden kantoor in Eindhoven, Heerlen, Helmond, Maastricht, Roermond en Venlo en richten ons speciaal op particulieren met een lager inkomen. De organisatie telt op dit moment ongeveer 70 medewerkers.

Voor ons kantoor in Venlo zijn wij op zoek naar:

Een ervaren advocaat (m/v) met (bijna) voltooide stage die bij voorkeur gespecialiseerd is in het strafrecht

Functieprofiel

U beschikt over een grote mate van zelfmanagement en over uitstekende communicatieve en sociale vaardigheden. Uw werkhouding is collegiaal en klantvriendelijk, doch tevens efficiënt en zakelijk, met oog voor de belangen van de organisatie. U kunt goed overweg met de gangbare Microsoft Office-programma's. Deskundigheidsbevordering en specialisatie binnen het werk zijn voor ons vanzelfsprekend.

Wij bieden

Een 36-urige werkweek binnen een prettige, uitdagende en informele werksfeer waar collegialiteit hoog in het vaandel staat. Het salaris is conform CAO, De pensioenregeling is ondergebracht bij PGGM.

Belangstellenden kunnen schriftelijk of per e-mail reageren tot en met 22 januari 2007. Zij kunnen hun gemotiveerde reactie, vergezeld van een CV, mailen naar j.lokhoff@rechtshulpzuid.nl onder vermelding van vacaturenummer 07-01.

Wij leveren u medische argumenten

De afgelopen tien jaren werden de meest uiteenlopende problemen aan onze artsen voorgelegd. Een greep uit de dagelijkse praktijk:

De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?

De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?

Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeert ik zijn smart?

De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?

De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zo veel als vroeger?

De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

dr. mr. J.W.Bins, arts RGA

Laan 20
2512 GN Den Haag
tel 070 345 98 08
fax 070 345 98 11
e-mail j.w.bins@wxs.nl
www.binsmedical.com

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het
Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

DENZ ADVOCATEN

Zoekt voor snelle indienstreding

ADVOCAAT-MEDEWERKERS

Wij zijn een klein doch groeiend kantoor met een algemene advies-procespraktijk doch met nadruk op het terrein van het Vluchtelingenrecht. De werksfeer is open, informeel en op resultaat gericht. Momenteel zijn er twee advocaten werkzaam. Ter versterking van ons kantoor zoeken wij op korte termijn twee enthousiaste en betrokken advocaat-medewerkers vluchtelingenrecht met een brede belangstelling voor diverse andere rechtsgebieden.

Uw sollicitatie voorzien van CV en cijferlijst gelieve u te zenden aan:
DENZ ADVOCATEN
T.a.v. mr. R.I.R. Denz, Postbus 5083 te 3502 JB Utrecht, tel. 030-2888666,
fax 030-2886610
Emailadres: rirdenz@worldonline.nl

CREATING CAREERS

ING Real Estate zoekt (senior) legal counsel. Voor gedreven top-juristen (m/v) de opstap naar internationale groei.

Ons sterk groeiende internationale netwerk biedt talentvolle juristen een brede range aan perspectieven. Geen standaardloopbaan, maar een eigen route naar een wereldbaan. Geen automatische piloot, maar wisselende complexe cross-border deals bezien vanuit meerdere verantwoordelijkheden als ontwikkelaar, financier en/of belegger. Juist niet het vastgoedrecht in traditionele zin, maar alle facetten van internationaal ondernemingsrecht, riskmanagement en structured finance rondom vastgoedprojecten en daaraan gerelateerde beleggingsproducten. Vanuit Den Haag ben je adviseur in ons internationale netwerk met nauwe banden met ING Groep en haar dochterondernemingen.

Wij zoeken doortastende, actieve en ervaren juristen. In je studie en/of werk heb je aangetoond het buitenland niet te schuwen en juist hier je uitdaging te zoeken. Jouw profiel is niet te vangen in standaard omschrijvingen. Met jouw kennis, ervaring én persoonlijkheid overtuig je met een geheel eigen profiel. Wij zouden graag in een persoonlijk gesprek onze visies op internationaal ondernemen, samenwerken en groei afstemmen. Jouw persoonlijke reactie aan Henk-Jan Jensema, HR consultant, op e-mail adres Henk-jan.jensema@ingrealestate.com of op telefoonnummer 070 - 341 84 30, wordt zeer gewaardeerd. Voor inhoudelijke vragen over de functies kun je contact opnemen met Mr Dr F.P. de Rooy, General Counsel Legal & Compliance, telefoonnummer 070 - 341 86 30. Liefst komen we zo snel mogelijk tot zaken, uiteraard wel met gepaste zorgvuldigheid. Een stap als deze zet je immers niet elke dag. Een stap als deze maak je maar één keer in je leven. Meer informatie kun je vinden op www.ingrealestate.com

CREATING VALUE

ING
REAL ESTATE

Van Helvoort Van de Meulengraaf advocatuur en notariaat

Is een modern op expansie gericht advocaten- en notariskantoor dat zich vooral richt op de zakelijke dienstverlening. De cliëntèle van ons kantoor bestaat voornamelijk uit het grotere kleinbedrijf en middelgrote ondernemingen in binnen- en buitenland. Wij streven naar het bieden van een brede dienstverlening waarbinnen de advocaten gestimuleerd worden zich te specialiseren.

In verband met onze groeiende praktijk zoeken wij ter uitbreiding van ons team:

een ADVOCaat-MEDEWERKER
voor de algemene commerciële praktijk

én

een ADVOCaat-STAGIAIRE

De kandidaat

Naast goede juridische vaardigheden wordt van de advocaten een persoonlijke betrokkenheid verwacht, zowel gericht op de cliënt en diens belang als op het kantoor en collega's. U beschikt over uitstekende contactuele en redactionele vaardigheden. U hebt een ondernemende instelling, u bent zelfstandig en praktisch in uw aanpak en floreert in de soms hectische dynamiek van een bloeiend kantoor.

De werkomgeving

Van Helvoort Van de Meulengraaf advocatuur en notariaat biedt u een aangename, collegiale werkomgeving, concurrerende arbeidsvoorwaarden, een uitdagende, moderne praktijk en de mogelijkheid om -in alle opzichten- mee te groeien in een dynamische organisatie.

Kandidaten worden uitgenodigd om binnen 14 dagen na verschijning van dit blad een sollicitatie met curriculum vitae te sturen aan Van Helvoort Van de Meulengraaf, t.a.v. mr J.F.P.M. van Helvoort, Postbus 167, 5680 AD BEST (e-mail: jvanhelvoort@vanhelvoort-advocatuur.nl). Internet: www.vanhelvoort-advocatuur.nl.

Kuiper, Jonkers & Van den Berg, advocaten

Is een landelijk werkend advocatenkantoor met 7 advocaten gevestigd in een monumentaal pand met moderne outillage in het centrum van Utrecht op steenworp afstand van de rechtbank. Wij werken voor grote en middelgrote ondernemingen, MKB-bedrijven, brancheorganisaties, rechtsbijstandverzekeraars en particulieren. We staan voor een persoonlijke informele aanpak. De praktijk is overwegend commercieel met nadruk op arbeidsrecht, ondernemingsrecht, gezondheidsrecht en is verder algemeen.

Zoekt:

MEDEWERKER/GEVORDERDE STAGIAIR

Inlichtingen bij Mr. F.G. Kuiper

Mariahoek 4
3511 LD Utrecht
Postbus 19282
3501 DG Utrecht
telefoon: 030 - 2 313 494
telefax: 030 - 2 313 322
email: fgkuiper@kuipercs.nl
website: www.kuipercs.nl

Sollicitaties worden vertrouwelijk behandeld.

Boogaardadvocaten is een onafhankelijk kantoor, waarbinnen elf advocaten werkzaam zijn die streven naar kwalitatief hoogwaardige juridische dienstverlening. De werkzaamheden zijn zeer gevarieerd en worden verricht in een prettige, dynamische en informele werksfeer vanuit een modern en goed geoutilleerd kantoor. De cliëntèle wordt gevormd door bedrijven, instellingen en particulieren.

Boogaardadvocaten

Op korte termijn zoeken wij:

advocaat-stagiaires (m/v)**gevraagd wordt:**

- een dienstverlenende instelling
- goede communicatieve vaardigheden
- werklust en collegialiteit

geboden wordt:

- opleiding in de algemene praktijk met ruimte voor specialisatie
- goede begeleiding
- een jong en enthousiast team
- moderne 'state of the art' werkomgeving

Schriftelijke sollicitaties met cv en cijferlijsten kunt u binnen drie weken na het verschijnen van deze advertentie richten aan: mr. H.C. Struijk, postbus 616, 4330 AP Middelburg.

Buitenruststraat 14 4337 EH Middelburg Postbus 616 4330 AP Middelburg Tel.: 0118-623655
Fax: 0118-625179 E-mail info@boogaardadvocaten.nl Internet www.boogaardadvocaten.nl

Leeman Verheijden Huntjens Advocaten richt zich met haar juridische dienstverlening op bedrijven. Binnen het kantoor zijn de vakgroepen arbeidsrecht, ondernemingsrecht, procesrecht, personen- en familierecht en insolventierecht actief.

Ruimte voor talenten

Ter versterking en uitbreiding van ons kantoor zijn wij op zoek naar:

> advocaat-stagiaires (m/v)

voor de vakgroepen Ondernemingsrecht en Personen- en familierecht

Profiel

Een stevige persoonlijkheid, commerciële en flexibele instelling en een teamspeler.

Aanbod

We bieden je de ruimte om in een boeiende werkomgeving met aansprekende zaken en cliënten je talenten te benutten en je kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen. Voor je stageperiode wordt een opleidingsplan op maat gemaakt.

Meer informatie

Voor meer informatie over de vacatures verwijzen we naar onze website www.lvh-advocaten.nl

Solliciteren

Een cv met begeleidende brief kan je sturen ter attentie van de kantoormanager Jacqueline Blok (blok@lvh-advocaten.nl).

Leeman Verheijden Huntjens *advocaten*

Westersingel 96, 3015 LC Rotterdam. Telefoon: 010 2092757

MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ & MOSZKOWICZ

ADVOCATEN

VESTIGING MAASTRICHT

Op ons kantoor, **sectie strafrecht**, is plaats voor
een advocaat-medewerker (m/v) met praktijk-(proces) ervaring.

Alleen zij die menen over meer dan gemiddelde capaciteiten
daartoe te beschikken gelieven te solliciteren.

Contactpersoon Mr. D. Moszkowicz

tel.: 043 - 325 45 60

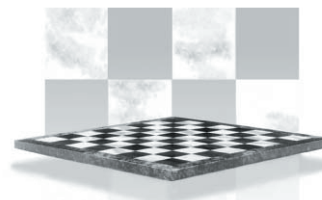

Onze kantoren kenmerken zich door de jonge leeftijd van de medewerkers en de bereidheid tot dienstbaarheid. Wij zijn gevestigd te Eindhoven, Geldrop en Helmond.

Voor onze vestiging te Helmond vragen wij vanwege een sterke groei van de praktijk met spoed een medewerker/ (gevorderde) stagiaire, die in het bijzonder werkzaam zal zijn in de ondernemingsrechtpraktijk in de breedste zin van het woord en interesse heeft in het faillissementsrecht met de bereidheid zich daarnaast ook in te zetten in de algemene praktijk.

Wij zoeken een gedreven team-player die in een professionele werkomgeving en een prettige sfeer werkzaam zal zijn met voor de kandidaat goede doorgroeimogelijkheden.

Gaarne uw sollicitatie, voorzien van uw cv en cijferlijst binnen twee weken per e-mail naar j.van.gastel@gldk-advocaten.nl.

Breton c.s.
ADVOCATEN

MAATSCHAP ZOEKT ADVOCATEN !

Breton c.s. Advocaten is een kantoor in Lisse in het hart van de dynamische Duin- en Bollenstreek. Onze cliënten komen zowel uit het midden- en kleinbedrijf als uit de particuliere sector. We adviseren en procederen op het gebied van arbeids- en verbintenissenrecht, personen- & familierecht, vreemdelingen- & asielrecht, bestuursrecht en strafrecht.

Binnen onze (kosten)maatschap is ruimte voor **twee advocaten**.

Wij werken voor eigen rekening en risico en zoeken collega's die in een hecht teamverband willen samenwerken binnen bovengenoemde rechtsgebieden. Daarbij wordt aan nieuwe advocaten uitdrukkelijk de ruimte gegeven voor het uitbouwen van een eigen specialisatie.

Ben jij assertief, betrokken, inhoudelijk sterk en ervaren op je vakgebied en hecht je aan een gezonde balans tussen werk en privé-leven? Dan ben jij (misschien) bij ons op je plaats!

Geïnteresseerd? Bel, schrijf of mail naar Tamara Breton-de Munck of Henriëtte Terleth-Gerretse (tel 0252-420653, adres Postbus 100, 2160 AC Lisse, t.breton@bretonadvocaten.nl, h.terleth@bretonadvocaten.nl).

WWW.BRETONADVOCATEN.NL

Naamswijziging:

Per 1 januari jongstleden zijn de namen van Deurwaarderskantoor Hanemaayer & De Boer te Lelystad en Deurwaarderskantoor Van der Werf & Partners te Bussum gewijzigd in:

GERECHTSDEURWAARDERSKANTOOR
Hanemaayer | De Boer | & Partners

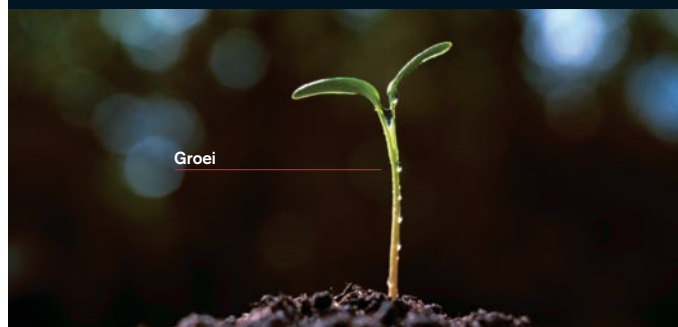
onafhankelijke deurwaarderskantoren waarbij SERVICE, FLEXIBILITEIT en SNELLE AFHANDELING nog worden gewaarborgd

Huizerweg 11, Postbus 375 1400 AJ Bussum
Telefoon: 035 - 691 57 51 Fax: 035 - 691 89 74
E-mail: bussum@deurwaarder.com

Pascallaan 68D, Postbus 2324 8203 AH Lelystad
Telefoon: 0320 - 277 040 Fax: 0320 - 277 030
E-mail: lelystad@deurwaarder.com

www.deurwaarder.com

Russell Advocaten is op zoek naar talent.

Weet jij wat je wilt? Ben jij gedreven en word je graag uitgedaagd? Ben jij op zoek naar een dynamisch, middelgroot advocatenkantoor met bijzondere cliënten? Wil jij je ontwikkelen tot een uitstekend advocaat binnen een persoonlijke en informele werksfeer? Dan is Russell Advocaten het kantoor dat bij je past.

Wij zijn op zoek naar...

- een advocaat-stagiaire arbeidsrecht
- een advocaat-stagiaire bestuursrecht
- een advocaat-stagiaire ondernemingsrecht

Kijk voor meer informatie op www.russell.nl

WAKIM ADVOCATEN PROFESSIONALS IN ARBEIDSRECHT

WIE

INFORMEEL, DYNAMISCH, PROFESSIONEEL ADVOCATENKANTOOR, UITSLUITEND VOOR ARBEIDSRECHT EN AMBTENARENRECHT.

WAAR

GEVESTIGD OP EEN LANDGOED IN BAARN, WAAR BEDRIJVEN ZIJN GEVESTIGD MET ONDERLING ZEER GOEDE COMMERCIEËLE CONTACTEN.

BIEDT

GESPECIALISEERD WERK MET EEN ZEER GOEDE SECRETARIËLE ONDERSTEUNING IN EEN PLEZIERIGE WERKOMGEVING MET UITZICHT OP PARTNERSCHAP NA OPRICHTING VAN NIEUWE VESTIGINGEN.

ZOEKT

ADVOCAAT M/V MET MINIMAAL 3 JAAR ERVARING IN ARBEIDSRECHT EN/OF AMBTENARENRECHT (NIET NOODZAKELIJK IN ADVOCATUUR OPGEDAAN) EN MET "HANDS ON" MENTALITEIT, WERVINGSKRACHT EN COMMERCIEËLE INSLAG.

KIJK OP

WWW.ONTSLAGPORTAL.NL

CONTACT

MATHIEU WAKIM POSTBUS 377 3740 AJ BAARN
T. 035 5480320 E. CONTACT@WAKIM.NL

Efficiënt werken...

...met Legal Office Burgerlijk Procesrecht

Met Legal Office Burgerlijk Procesrecht beschikt u over een krachtig instrument om alle kwesties die u op dit gebied tegenkomt snel en efficiënt op te lossen. Naast de volledige tekst van alle relevante wet- en regelgeving (inclusief historie) treft u op deze cd-rom jurisprudentietijdschriften én vakliteratuur aan. Kortom, met Legal Office maakt u de weg vrij om efficiënter uw juridische research te doen, zodat u uw klanten sneller en beter kunt adviseren.

Volledige informatie

Op de cd-rom Legal Office Burgerlijk Procesrecht zijn alle toonaangevende bronnen van wet- en regelgeving, jurisprudentie en literatuur samengevoegd tot een complete, gemakkelijk toegankelijke elektronische bibliotheek op het gebied van het burgerlijk procesrecht.

Legal Office Burgerlijk Procesrecht wordt minimaal ieder kwartaal geactualiseerd.

Diverse zoekmogelijkheden

U bepaalt zelf in welke informatiesoort u wilt zoeken: Commentaar, Wetgeving of Jurisprudentie. Bij alle drie kunt u aan de hand van een aantal gerichte zoekingen snel de informatie vinden waarnaar u op zoek bent.

U kunt ook alle databanken tegelijk full-text doorzoeken.

Licentieprijzen

De licentieprijz van Legal Office Burgerlijk Procesrecht, inclusief eerste gebruiker, bedraagt € 850,- per jaar (excl. btw). Iedere volgende gebruiker betaalt € 85,- per jaar (excl. btw).

Geïnteresseerd?

Kijk dan op www.kluwer.nl/shop, daar vindt u meer informatie over Legal Office Burgerlijk Procesrecht. U kunt ons natuurlijk ook even bellen voor een afspraak met een van onze account managers: **tel. 0570 - 673449**, e-mail: info@kluwer.nl. Zij zijn graag bereid u een uitgebreide persoonlijke demonstratie te geven van de werking van de Legal Office cd-roms en u te voorzien van een deskundig advies over het gebruik van Legal Office cd-roms in uw organisatie.

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Bernhaege Advocaten is een bevoegen advocatenkantoor gelegen in het Noord-Brabantse Mariaheide, even boven Veghel.

Voor haar cliënten fungeert Bernhaege Advocaten als een 'legal source'; een waardevolle bron van juridische kennis en ervaring. Het raadplegen van deze bron is in veel gevallen voldoende om kostbare procedures af te wenden. Komt het tot procederen, dan kunnen cliënten rekenen op een advocaat zonder koudwatervrees.

Werkt u voor de klok of voor de cliënten?

Wij zijn trots op onze cliënten; kleine ondernemers maar ook multinationals en vermogende particulieren. Wij zijn gedreven in ons werk en als 'your legal source' waar mogelijk de steun en toeverlaat van onze cliënten. Maar wij zijn ook ouders en partners. Wij zoeken naar een goede balans tussen werk en thuis, ervan overtuigd dat alleen wat in balans is duurzaam is.

Bij Bernhaege Advocaten zijn wij op zoek naar een **advocaat-medewerker** die een goede verdiende waardeert, maar ook ziet dat er meer in het leven is dan declarabele uren. Wij bieden een inspirerende en aangename werkplek, zowel op fulltime- als op parttimebasis.

Spreekt onze instelling u aan? Dan nodigen wij u uit om met ons een afspraak te maken voor een persoonlijke kennismaking. Graag ontvangen wij op voorhand een schriftelijke uiteenzetting van uw motivatie en ambities met bijbehorend c.v. Voor nadere informatie kunt u terecht bij Mr Annelies van den Akker-Jansen en/of Mr Frank van der Geld.

your legal source

Bernhaege
advocaten

POSTBUS 557 - 5460 AN VEGHEL - TEL. 0413-352211 - INFO@BERNHAEGE.NL - WWW.BERNHAEGE.NL

B O R S B O O M & H A M M
advocaten

Borsboom & Hamm is een advocatenkantoor met vestigingen in Rotterdam, Dordrecht en Barendrecht. Het kantoor bestaat uit circa 35 advocaten en voert een sterk ondernemingsgerichte praktijk.

Wij zoeken:

Advocaat-medewerker(s) Insolventierecht/Ondernemingsrecht (m/v)

Kennis Manager/Jurist Know How (m/v)

Schriftelijke reacties kunt u richten aan:

Borsboom & Hamm N.V., t.a.v. Mw. H. Wervenbos, Postbus 156, 2990 AD Barendrecht, of per e-mail aan helga.wervenbos@borsboomhamm.nl.

www.borsboomhamm.nl

ENTHOUSIASTE ADVOCaat OF JURIST FULLTIME (M/V)

WiseMen levert branchegericht juridische diensten en fungeert als virtuele juridische afdeling voor meer dan 175 bedrijven in de ICT- en marketing- en communicatiebranche.

Onze organisatie biedt expertise op de volgende gebieden: intellectuele eigendomsrecht, arbeidsrecht, ondernemingsrecht en contractenrecht.

Om het huidige team te versterken zijn wij op zoek naar een advocaat of bedrijfsjurist voor een fulltime dienstbetrekking met minimaal 5 jaar ervaring op het gebied van ondernemingsrecht, intellectuele eigendomsrechten en internationaal contractenrecht en aantoonbare affiniteit met de ICT-branche en/of marketing en communicatiebranche. Uitstekende beheersing van de Nederlandse en Engelse taal in woord en geschrift. Vereiste karaktereigenschappen: ondernemend, commercieel en team player.

U kunt uw c.v. mailen naar Brenda@wisemen.nl. Voor meer informatie over ons bedrijf kunt u contact opnemen met Brenda Schuller tel 070 381 92 81 of onze website bezoeken: www.wisemen.nl.

Advocaten.nl stelt op korte termijn weer het naamnummer **0900-advocaten** in werking. Via dit nummer worden rechtshulpzoekenden binnen Nederland doorgeleid naar een plaatselijke advocaat voor direct telefonisch advies of een nadere afspraak.

Advocaten.nl zoekt voor alle regio's advocatenkantoren die bereid zijn rechtshulpverzoeken te beantwoorden.

Vereisten

- tenminste 3 advocaten fulltime werkzaam
- algemene praktijk
- mogelijkheid gefinancierde rechtshulp
- telefonische bereikbaarheid tijdens kantooruren
- mogelijkheid gratis eerste gesprek

Voor aanmelding of meer informatie kunt u een email zenden aan info@advocaten.nl, t.a.v. mevrouw L. van Wassenberg. Wij verzoeken u als onderwerp te vermelden; 0900-advocaten.

TE HUUR

voor een zelfstandig werkende advocaat:

1 grote kamer met uitzicht op patio en 1 kamer voor eventueel 2 secretaresses, medegebruik van wachtruimte en bibliotheek in een representatief kantoorpand te Kerkrade (Limburg); de huurprijs is nader overeen te komen. Foto's zijn te bezichtigen op www.bisscheroux.nl.

Reacties naar:
mr A.J.G. Bisscheroux
Holzstraat 19
6461 HK Kerkrade

Tel.: 045-4048140
Fax: 045-404 8141
Email: mail@bisscheroux.nl

Jong ambitieus advocatenkantoor te Rotterdam is, voor een spoedige indiensttreding, op zoek naar:

EEN AMBITIEUZE ADVOCaat M/V
(met voltooide stage)

De functie zal bestaan uit het meehelpen organiseren en verder uitbouwen van het kantoor. Voor deze functie is dan ook vereist dat de kandidaat, naast een uitstekende juridische kennis, beschikt over management kwaliteiten.

Reacties onder nummer 7862 aan:
Bureau BDM B.V.
Steekterweg 80G
2407 BH Alphen aan den Rijn

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältin
Postbus 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

Gezocht:

Advocaat-stagiaire (m/v)

Advocatenkantoor Charry is gevestigd in Amsterdam en richt zich primair op de sociale rechtshulp binnen de rechtsgebieden straf-, familie-, vreemdelingen-, socialezekerheids-, arbeids- en huurrecht. Onze werksfeer is informeel van aard. Wij zijn op zoek naar een flexibele, creatieve kandidaat die over een grote mate van zelfstandigheid beschikt. De kandidaat zal werkzaam zijn in de algemene praktijk.

Schriftelijke sollicitaties kunt u binnen veertien dagen na verschijning van dit blad richten aan mr. E.A.A. Charry, Molukkenstraat 200, 1098 TW Amsterdam. Email: advcharry@tiscali.nl

Nadere inlichtingen worden verstrekt door de heer E.A.A. Charry of de heer J.S. Vlieger, telefoonnummer: 020 6633724

Lina Advocaten

zoekt ter versterking van haar team een gedreven en loyale:

ADVOCAAT-MEDEWERKER/STAGIAIRE

Wij voeren thans met 6 advocaten een algemene praktijk die voornamelijk gericht is op particulieren en het MKB. Ons kantoor is gelegen in het centrum van Venlo met ruime parkeergelegenheid.

Uw schriftelijke reactie, vergezeld van een CV, kunt U binnen veertien dagen na verschijning van dit blad zenden aan:

Lina Advocaten
T.a.v. de heer Mr. M.N. van Geenen
St. Martinusstraat 64,
5911 CK Venlo
Postbus 39, 5900 AA Venlo
Tel: 077 - 351 10 42

Kiest u gróót
of kiest u
gòed?

't Wordt tijd een kantoor te kiezen dat precies bij u past. Wilt u per se naar een gróót kantoor, dan houden wij u niet tegen. Dat kan een goede keuze zijn, die recht doet aan uw ambities ten aanzien van kwaliteit. Maar u kunt kwaliteit natuurlijk ook tot het uitgangspunt van uw keuze maken. Dan kiest u voor gòed, en is uw keuze niet beperkt tot alleen maar 'groot'.

Winters & De Vries (12 advocaten) is het toonaangevende advocatenkantoor in de Schiphol-regio Haarlemmermeer. Een regio met een sterk groeiend aantal inwoners. Wie niet per se naar een gróót, maar wel naar een goed kantoor wil, krijgt bij ons alle ruimte. Vindt u ook dat de kwaliteit van juridische dienstverlening voorop staat? Dan nodigen wij u graag uit om nader kennis te maken.

Winters & De Vries heeft op korte termijn plaats voor een

advocaat-medewerker pfr

met voltooide stage-opleiding, aantoonbare ervaring, prima contactuele eigenschappen en specialistische kennis op personen en familierecht-gebied (niveau VFAS)

en een advocaat-stagiair

die ambitie en een mooie cijferlijst meeneemt.

Belangstelling? Stuur een sollicitatie binnen 14 dagen na deze publicatie aan Winters & De Vries Advocaten, Postbus 698, 2130 AR Hoofddorp, t.a.v. mw. A.M.T. Pimenta da Silva (pz) of: pimentadasilva@winters-devries.nl. Nadere informatie: Mr. drs. E. Hennis, tel. 023 - 5544002.

Winters & De Vries
advocaten

Hoe groot is goed? www.winters-devries.nl

BALIE PLUS

DE SERVICEBALIE VOOR ADVOCATEN

Professioneel personeel verdient professionele aandacht.

Pluspunten Handboek

- Alle voor u relevante P&O-informatie
- Praktische checklists en modellen
- Meteen aan de slag met de bijgeleverde CD-rom
- Tips en adviezen (bijv. over werving en selectie)

Het Handboek kost € 295,- voor bij BaliePlus aangesloten kantoren en € 495,- voor overige belangstellenden. Bestellen kan via www.balieplus.nl

Speciaal voor de advocatuur: alle P&O-informatie in één map.

Goede en gemotiveerde medewerkers zijn de basis van het succes van uw kantoor. Personeelsbeleid is echter een zeer tijdrovende activiteit. Veranderende, uitdijende regelgeving vraagt steeds weer om uw aandacht. En dat terwijl u ook nog een kantoor moet runnen!

Bestel daarom het nieuwe Handboek Personeelsmanagement Advocaatkantoor. Een praktische Toolkit waarin alle relevante P&O-informatie voor de advocatuur is gebundeld. Compleet met nuttige checklists en modellen, die direct toepasbaar zijn via de bijgeleverde CD-rom. Zoals arbeidsovereenkomsten en beoordelingsformulieren, maar bijvoorbeeld ook het hele Personeelsreglement.

Voortaan hoeft u dus nog maar op één plek te zoeken en weet u zeker dat u niets over het hoofd ziet!

BaliePlus. Maakt een zaak van uw bijzaken.

Rijssenbeek Advocaten is marktleider op het gebied van de juridische advisering van Verenigingen van Eigenaars. In dat kader onderhouden wij op dit moment een relatie met ruim 150 vastgoedbedrijven, die zich bezighouden met het bestuur en/of het beheer van VvE's. Samen met de VvE's, voor wie wij rechtstreeks werken, hebben wij momenteel een netwerk van in totaal bijna 1300 VvE's.

Wij kunnen gerust stellen, dat wij een succesvol en inventief advocatenkantoor zijn; een kantoor met een exclusieve en unieke marketingformule, maar bovenal met een zeer hoge kwaliteitsstandaard. Ons kantoor telt 15 enthousiaste en toegewijde professionals. Dus van een menselijke én zakelijke maat. Door dat alles kunnen wij bogen op voortreffelijke cijfers en een hoge klanttevredenheid.

RIJSSENBEEK

ADVOCATEN

Ambitie leidt tot groei, die naar verwachting in 2007 opnieuw de 15 procent zal benaderen.

Daarom zijn wij op zoek naar:

COMPAGNONS

Met minimaal 5 jaar ervaring in de advocatuur, bij voorkeur in het vastgoedrecht, waaronder het appartements- en bouwrecht.

ADVOCaat-MEDEWERKERS

Met minimaal een voltooide stage, die bereid zijn zich in het vastgoedrecht verder te bekwamen.

Wij verwachten:

- Prestaties en een hoge kwaliteit
- Passie voor het vak in de ruimste zin van het woord
- Teamspelers met een stevige en innemende persoonlijkheid
- Strategische en creatieve denkers met een frisse visie
- Een grote mate van verantwoordelijkheidsgevoel
- Een echte winners-mentaliteit, zonder opsmuk of ego

Bepaald niet eenvoudig. Wij vragen immers zowel vakinhoudelijk talent als het talent en vermogen om ons succesvolle marktconcept verder uit te bouwen.

Het is de bedoeling, dat de kandidaat compagnons binnen korte tijd tot de maatschap toetreden om vervolgens na enkele jaren het kantoor geheel zelfstandig voort te zetten.

Kortom: een uitdaging voor advocaten met ambitie!

Belangstelling voor deze uitdaging? Neem contact op met mr. Norbert Rijssenbeek: Velperweg 35-I Arnhem, telefoon: 026 - 443 42 49, e-mail: n.rijssenbeek@rijssenbeek.nl. www.rijssenbeek.nl

Met uw reactie gaan wij uiteraard vertrouwelijk en zeer zorgvuldig om.

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TogaMaster

Een vliegende start in de advocatuur?

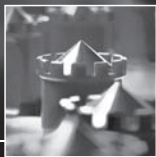

Er zijn nog plaatsen voor de TogaMaster-opleiding van januari 2007

Universiteit Maastricht

www.togamaster.nl

MET RECHT DE BESTE STRATEGIE

Goorts & Coppens Advocaten is een vooruitstrevend advocatenkantoor. Met vestigingen in Roermond en Deurne en thans 25 medewerkers is het bedrijf toonaangevend in de regio en hét aangewezen kantoor als u behoefte heeft aan juridisch advies of bij een geschil. Goorts & Coppens Advocaten geeft u met de snelheid en de accuratesse die u mag verwachten een gedegen advies over uw mogelijkheden en kansen. Het bedrijf is vertegenwoordigd in alle rechtsgebieden en helpt u op de meest efficiënte wijze uw doelen te bereiken. Daarbij is communicatie een belangrijke succesfactor. Eén heldere lijn, één duidelijke route naar uw doel? Met recht de beste strategie:

Goorts & Coppens Advocaten

Voor ons kantoor in Deurne en voor ons op te zetten kantoor in Helmond en Boxmeer zoeken wij een:

- **Stagiaire**
- **Medewerker Handels- en Ondernemingsrecht**
- **Medewerker Bestuursrecht** (alle functies m/v)

Voor ons kantoor in Roermond zoeken wij een:

- **Stagiaire**
- **Medewerker Bestuursrecht** (alle functies m/v)

Het profiel: Een grote mate van professionaliteit, zelfstandigheid en initiatief is onmisbaar in alle functies. Je bent stressbestendig. En vanzelfsprekend ben je commercieel ingesteld en cliëntgericht. Een flexibele, veranderingsgerichte instelling en teamgeest zijn je eigen. Wij zoeken ook naar ondernemers, die de ambitie hebben om binnen enkele jaren vennoot te worden.

Sollicitaties: Als je geïnteresseerd bent in één van deze functies ontvangen wij graag binnen 14 dagen je schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae. Reacties via e-mail aan: Goorts & Coppens Advocaten, t.a.v. mr. G.R.A.G. Goorts: goorts@goorts-coppens.nl Voor telefonische informatie: 0493 - 352070.

Een assessment kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

GOORTS & COPPENS
A D V O C A T E N

www.goorts-coppens.nl

Rechtshulp Rotterdam Advocaten is een middelgroot betrokken sociaal advocatenkantoor en gevestigd in het centrum van Rotterdam. Sinds juli 2005 zijn wij gereorganiseerd tot een advocatenkantoor dat rechtsbijstand verleent aan particulieren binnen de rechtsgebieden arbeids- en sociaal zekerheidsrecht, personen- en familierecht, woonrecht, vreemdelingenrecht, strafrecht en algemeen verbintenissenrecht. De organisatie telt ongeveer 20 medewerkers, waaronder 12 advocaten. Collegialiteit staat bij ons hoog in het vaandel evenals het behoud van de prettige, uitdagende en informele werksfeer.

Wij zoeken:

- **advocaten (m/v), in loondienst of op kostendeling**, bij voorkeur met ervaring op het terrein van het personen- en familierecht, letselschade, BOPZ en/of strafrecht;
- **juristen (m/v) met ervaring** in een soortgelijke praktijk (met mogelijkheid tot beëdiging).

Wij bieden

Een arbeidscontract voor 32 of 36-uur (salaris minimaal € 1.972,= en maximaal € 3.793,= bruto per maand). Of, bij voorkeur voor kostendeling, een volledig ingerichte kantoorkruimte met goede faciliteiten en acceptabele maandlasten.

Mocht u naar aanleiding van deze vacature vragen hebben, neemt u dan contact op met mw. mr. T. Neijzen, 010 - 443 21 59 of tnejzen@rechtshulprotterdam.nl.

Uw sollicitatiebrief met CV stuurt u aan:
Rechtshulp Rotterdam Advocaten
t.a.v. T. Neijzen
Postbus 27561
3003 MB Rotterdam of
tnejzen@rechtshulprotterdam.nl

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

EEN ZICHTBAAR

ONDERNEMENDE

FUSIE- EN OVERNAME

SPECIALIST M/V

Is dat niet wat veel gevraagd voor een advocaat?

DVDW Advocaten zoekt een nieuwe kantoorgenoot in Den Haag. Maar dan wel een bijzondere. Een bouwer, een ondernemer. Een jurist die de essentie van fusies en overnames aantoonbaar heeft weten te raken. Met een persoonlijkheid die de processen versnelt. Juridisch excellerend, mèt een succesvol afgeronde specialisatieopleiding op het gebied van 'fusies en overnames'. Energiek en daadkrachtig, altijd bereikbaar. Zoals we al zeiden: een bouwer, ook in relaties. Met jaren werkervaring. En (deels) een eigen praktijk èn een eigen netwerk.

Deze advocaat met maatschapsaspiraties verrijkt ons kantoor met een klinkende fusie- en overnamepraktijk. We zoeken een geestverwant die

onze passie voor kwaliteit deelt. Iemand die wil blijven investeren in zichzelf en de dynamiek in ons succesvolle jonge kantoor wil completeren. Het is ons duidelijk dat we hier ook een passende aanbieding tegenover moeten zetten. Dus eigenlijk rest één stap: onze eerste kennismaking waarin jij ons vanaf het eerste moment overtuigt. Wat ons betreft gaan we snel om tafel en onderzoeken we of onze cultuur jou aanspreekt.

We hopen op véél respons, maar in de realiteit wachten we alleen op jouw reactie. Via telefoon (Theo Hanssen: 070-3547054 | 06-21200558) of mail (hanssen@dvdw.nl) gaat dat het snelst. Bezoek voor onze vacature op het gebied van insolventie- en vastgoedrecht de website.

DVDW

Duijnstee van der Wilk advocaten

www.dvdw.nl

Advocaten • Notarissen • Belastingkundigen • Bedrijfsadviseurs

Plas & Bossinade is een

van de toonaangevende

kantoren in Noord-Nederland

op het gebied van advocatuur,

notariaat, bedrijfsadvisering

en fiscale dienstverlening.

Wij geloven heilig in de

synergie tussen deze

verschillende takken van sport.

En wij geloven in onze

zelfstandigheid.

Plas & Bossinade biedt

dynamiek op hoog niveau

in zakelijke en persoonlijke

dienstverlening.

Advocaten

Notarissen

Belastingkundigen

Bedrijfsadviseurs

In verband met de steeds verdere groei van de werkzaamheden zijn wij op zoek naar een

advocaat-medewerker bouwrecht (m/v)

met kennis van en bij voorkeur enige praktijkervaring en affiniteit met het desbetreffende rechtsgebied.

De advocaten in de sectie bouwrecht houden zich dagelijks bezig met alle aspecten van het bouwproces zoals: bouwcontracten, aanbestedingen, opleveringsproblemen, meer- en minderwerk, al dan niet verborgen gebreken etc. Naast advisering wordt er uiteraard ook geprocedeerd; onze advocaten hebben ruime ervaring in procedures bij de rechter en bij verschillende arbitrageinstututen zoals de Raad van Arbitrage en het NAI.

Wij vragen:

- een afgeronde universitaire opleiding Nederlands recht met goede studieresultaten;
- wezenlijke belangstelling voor het bouwrecht;
- goede beheersing van de Nederlandse taal in woord en geschrift;
- representativiteit, teamgeest en goede communicatieve eigenschappen;
- een praktische instelling.

Wij bieden een boeiende, gevarieerde praktijk met een uitdagend cliëntenbestand, goede ontplooiingsmogelijkheden, plezierige collega's en uitstekende arbeidsvoorwaarden.

Voor inlichtingen kan contact op worden genomen met mr. E.F.A. Dams, telefoonnummer 050-5214362

U kunt uw brief, cijferlijst en cv binnen 10 dagen richten aan:

Plas & Bossinade
t.a.v. mevrouw M.A.I. Riemersma,
manager P&O,
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN
of per email: pz@plasbossinade.nl

FORT ADVOCATEN

U heeft ervaring en bij voorkeur een specialisatieopleiding gevolgd (VHA of vergelijkbaar). Voor meer informatie belt u Katinka Verdurmen.

Voor meer informatie belt u Reinier Oskamp.

Medewerker huurrecht

Medewerker ondernemingsrecht

Fort Advocaten zoekt versterking op vier aantrekkelijke posities

Stagiaire vastgoedrecht

Stagiaire ondernemingsrecht

U heeft belangstelling voor dit vakgebied. Voor meer informatie belt u Katinka Verdurmen.

U heeft affiniteit met faillissementsrecht. Voor meer informatie belt u Reinier Oskamp.

Fort Advocaten is een succesvol kantoor in Amsterdam-Zuid aan het Vondelpark met 50 medewerkers, waarvan 27 advocaten. Door slagvaardig en deskundig optreden hebben wij een stevige reputatie opgebouwd op het gebied van ondernemingsrecht, vastgoedrecht, arbeidsrecht en bestuursrecht. Onze cliënten waarderen de combinatie van scherpte in ons optreden en een verfrissende transparantie op zakelijk vlak. Intern kunt u rekenen op een collegiale cultuur die alle ruimte biedt voor vakmatige ontplooiing en de inbreng van uw eigen ondernemerschap. Uw sollicitatie met CV per brief of email stuurt u naar [Rob IJsendijk, *ijsendijk@fortadvocaten.nl*](mailto:Rob.IJsendijk@fortadvocaten.nl).

BRUINS & PARTNERS ADVOCATEN,

een jong advocatenkantoor in het centrum
van Amsterdam,

zoekt

een **ervaren advocaat**

om op basis van kostendeling de
commerciële en particuliere praktijk
verder uit te bouwen.

Reacties aan:

Bruins & Partners advocaten

Mr J.W.C. Bruins
Weteringschans 130
1017 XV Amsterdam
020 - 428 73 06

email: bruins@bruinsadvocaten.nl
meer info: www.bruinsadvocaten.nl

muller & partners
— advocaten —

Muller & Partners Advocaten is sinds 1986 gevestigd in Haarlem. Wij zijn een klein en hecht team en werken aan kwalitatief hoogwaardige dienstverlening.

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een collega/confère die de ambitie heeft en de uitdaging aandurft om op basis van een kostenmaatschap mee te werken aan de verdere uitbreiding van ons kantoor.

U kunt uw sollicitatie sturen aan:
Muller & Partners Advocaten
t.a.v. mr. M.P.D. de Mönnink
Zijlweg 199
2015 CK HAARLEM
mdemonnink@mulleradvocaten.nl
www.mulleradvocaten.nl

TIJSSELINGBROEDERS
ADVOCATEN

In ons prachtig gelegen kantoor aan de Utrechtse Maliesingel is per direct een zeer ruime en representatieve kamer (ca. 30 m²) beschikbaar voor een (gevorderde) advocaat die op basis van een vaste maandelijkse kostenvergoeding de praktijk uitoefent. Alle faciliteiten zijn aanwezig. Uw komst zal ons team versterken en de mogelijkheden van onze dienstverlening vergroten.

De voorkeur gaat uit naar een ondernemende advocaat die thuis is in het recht met betrekking tot onroerende zaken en het huurrecht.
Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met mr. Wim Tjusseling of mr. Frederique Broeders. Telefoon 030-2333553 of tjusseling@tjusselingbroeders.nl.

TIJSSELINGBROEDERS ADVOCATEN
MALIESINGEL 22
3581 BG UTRECHT

Ausma De Jong Advocaten

**WELKE GEDREVEN STRAFFLEITERS WILLEN
ONS TEAM KOMEN VERSTERKEN?**

Wij zijn op zoek naar medewerkers dan wel gevorderde stagiaires voor de verdere uitbouw van zowel de cassatie- en ontnemingspraktijk als ook de reguliere strafpraktijk.

**TEVENS ZIJN WIJ OP ZOEK NAAR MEDEWERKERS DAN WEL
GEVORDERDE STAGIAIRES VOOR DE CIVIELE PRAKTIJK.**

Uw reactie kunt u richten aan Mr W.J. Ausma, Postbus 7165,
3430 JD Nieuwegein of per e-mail: ausma@ausmadejong.nl.
Telefonische inlichtingen: 030 6051550

BONNIER EN MESSINK ADVOCATEN

Bij Bonnier en Messink Advocaten zijn momenteel 4 advocaten werkzaam.

Wij voeren een algemene praktijk zowel voor het midden- en kleinbedrijf, alsook voor particulieren. Het accent ligt daarbij op contractenrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht, letselschaderecht en sociaal zekerheidsrecht.

Ons kantoor kent een informele sfeer.

Ter uitbreiding van ons team zoeken wij een

ADVOCAAT

(bij voorkeur in maatschapverband)

Een reeds ontwikkeld specialisme op een van de niet hierboven genoemde disciplines vormt zeker geen bezwaar.

Uw reactie kunt u binnen 3 weken richten aan:
mr. J.C.M. Bonnier
Saltshof 10-06
6604 EA WIJCHEN
bonnier@bmadvocaten.nl

Carrièrekickers gezocht.

THE CORPORATE LAW COURSE 2007

Op 8 en 9 februari, voor 3e en 4e jaars rechtenstudenten.

Freshfields Bruckhaus Deringer is met 2500 advocaten wereldwijd een van de toonaangevende internationale advocatenkantoren. Op donderdag 8 en vrijdag 9 februari 2007 bieden wij jou, als talentvolle 3^e of 4^e jaars rechtenstudent de kans om intensief en interactief kennis te maken met het werk van de advocaten en (kandidaat-)notarissen in onze internationale ondernemingsrechtpraktijk. Ben je nieuwsgierig naar de *ins and outs* van een beursgang? Welke juridische spanning zich kan voordoen bij een openbaar bod? Confrontaties tussen aandeelhouders en bestuur van een vennootschap? Doe dan mee en bel voor meer informatie Jacobine Hendrikse, T 020-485 7574. Inschrijving uiterlijk 26 januari via www.werkenbijfreshfields.nl/corporatelawcourse2007

34TH ABN AMRO WORLD TENNIS TOURNAMENT 2007

The background features a vibrant, abstract illustration of a tennis court. A large, stylized tennis racket is the central focus, with its strings and frame rendered in bold, geometric shapes. The court's surface is depicted with a grid pattern. A tennis ball is shown in motion, with a trail of orange dots indicating its path. The overall color palette is dominated by bright yellow, orange, and teal, with white accents. The style is modern and energetic, reflecting the sport's dynamic nature.

AMBITIEUZE ADVOCATEN GEZOCHT DIE OOK VAN TOPTENNIS HOUDEN ... CONGRES PROCES- EN ONDERNEMINGSRECHT 21 FEBRUARI 2007 IN AHOY ROTTERDAM

Op 21 februari organiseert ABN AMRO in samenwerking met de Stichting Jonge Balie Nederland en Kluwer een congres voor jonge advocaten over proces- en ondernemingsrecht. Toonaangevende juristen zullen acte de présence geven en de laatste ontwikkelingen en trends op beide kennisgebieden behandelen. Geef u op voor dit congres, dat plaatsvindt in de sportieve ambiance van Ahoy tijdens het ABN AMRO World Tennis Tournament. Aansluitend aan het congres, waarvoor u 3 NOvA PO of 3 NOvA VSO-punten ontvangt, kunt u genieten van tennis van wereldformaat. De kosten voor deelname bedragen € 99,- (excl. btw) per persoon. U kunt zich aanmelden op: www.kluwer.nl/abnamro